

**NÁRODNÍ PEDAGOGICKÉ
MUZEUM A KNIHOVNA
J. A. KOMENSKÉHO**

Rozbor hospodaření

**Národního pedagogického muzea a knihovny
J. A. Komenského
za rok 2013**

Obsah:

ČÁST A. ÚVODNÍ USTANOVENÍ	4
A.1 Údaje o zpracovateli	4
A.2 Pedagogické muzeum	6
A.2.1 <i>Sbírkotvorná činnost, péče o sbírky a jejich uložení .....</i>	6
A.2.1.2 <i>Sbírkotvorná činnost, evidence sbírek .....</i>	6
A.2.1.3 <i>Inventarizace sbírek .....</i>	9
A.2.1.4 <i>Evidence pohybu sbírek, badatelé, poskytování odborné a metodické pomoci .....</i>	9
A.2.1.6 <i>Ochrana sbírek, konzervování, restaurování .....</i>	12
A.2.2 <i>Odborná a vědeckovýzkumná činnost .....</i>	14
A.2.2.3 <i>Příprava a realizace odborných konferencí .....</i>	14
A.2.2.4 <i>Zpracovávání scénářů výstav .....</i>	15
A.2.2.5 <i>Další vědecká, výzkumná a odborná činnost .....</i>	15
A.2.3 <i>Kulturně-vzdělávací a prezentační činnost .....</i>	16
A.2.3.1 <i>Metodická a informační činnost .....</i>	16
A.2.3.2 <i>Spolupráce se školami .....</i>	17
A.2.3.4 <i>Přednášková činnost .....</i>	18
A.2.3.5 <i>Prezentační činnost a spolupráce s médii .....</i>	19
A.2.6 <i>Zahraníční spolupráce .....</i>	21
A.3 Pedagogická knihovna	24
A.3.1 <i>Základní informace .....</i>	24
A.3.2 <i>Činnost v roce 2013 .....</i>	24
A.3.3 <i>Knihovní fond .....</i>	25
A.3.4 <i>Služby uživatelům .....</i>	26
A.3.4.1 <i>Studovna .....</i>	26
A.3.4.2 <i>Půjčování knih .....</i>	27
A.3.4.3 <i>Informační, referenční, reprografické a rešeršní služby .....</i>	27
A.3.4.4 <i>Centrum pro školní knihovny (CŠK) .....</i>	27
A.3.4.5 <i>Elektronická pedagogická knihovna (e – PK) .....</i>	28
A.3.4.6 <i>Specializovaná pobočka MŠMT .....</i>	28
A.3.5 <i>Spolupráce s českými a zahraničními institucemi .....</i>	29
A.3.6 <i>Sukova studijní knihovna literatury pro mládež .....</i>	29
A.4 Oddělení IT a projektů	31
A.4.1 <i>Elektronická pedagogická knihovna (e – PK) .....</i>	31
A.4.2 <i>Implementace, rozvoj a správa knihovnických technologií .....</i>	31
A.5 Výstavní, publikační a vědecká činnost	33
A.5.1 <i>Výstavní činnost .....</i>	33
A.5.2 <i>Publikační činnost .....</i>	35
A.5.3 <i>Účast pracovníků NPMK na odborných seminářích, konferencích, vzdělávacích a ostatních akcích .....</i>	36
A.5.4 <i>Rezortní projekty a digitalizace .....</i>	40
A.5.5 <i>RIV a akreditované programy .....</i>	41
A.6 Budování Památníku Hodonín a jeho stálé expozice	42
A.6.1 <i>Změna územního plánu .....</i>	42
A.6.2 <i>Odstranění nemovitých objektů a úprava terénu .....</i>	42
A.6.3 <i>Rekonstrukce věžeňského baráku .....</i>	42
A.6.4 <i>Příprava rekonstrukce baráku dozorců .....</i>	42
A.6.5 <i>Studentská soutěž o ideový návrh dostavby Památníku .....</i>	42
A.6.6 <i>Stavebně – technické aktivity .....</i>	43
A.6.7 <i>Scénář expozice .....</i>	43
A.6.8 <i>Propagace Památníku .....</i>	43
A.6.9 <i>Další aktivity související s budováním Památníku .....</i>	44

ČÁST B. KOMENTÁŘ K TABULKÁM.....	45
B.1 Údaje o zpracovateli (tabulka č. 1).....	45
B.2 Celkové finanční prostředky organizace za hlavní činnost (tabulka č. 2).....	46
<i>B.2.1 Hodnocení nákladů a výnosů za hlavní činnost – sumář (tabulka č. 2.1) (prostředky poskytnuté z kapitoly MŠMT).....</i>	<i>47</i>
<i>B.2.2 Hodnocení nákladů a výnosů za hlavní činnost – sumář (tabulka č. 2.2) (prostředky poskytnuté MIMO kapitolu MŠMT).....</i>	<i>48</i>
B.3 Přehled o závazcích a pohledávkách (tabulka č. 3).....	48
B.4 Přehled o čerpání účelových prostředků (tabulka č. 4).....	49
B.5 Čerpání účelových prostředků – přehled o prostředcích spolufinancovaných z rozpočtu EU a ostatní zahraniční programy (tabulka č. 5).....	49
B.6 Peněžní fondy (tabulka č. 6).....	50
B.7 Přehled o použití prostředků z mimorozpočtových zdrojů (tabulka č. 7).....	50
B.8 Programové financování (tabulka č. 8).....	50
B.9 Hospodářský výsledek a návrh přidělu do peněžních fondů (tabulka č. 9).....	50
B.10 Přehled o vnějších kontrolách (tabulka č. 10).....	51
B.11 Vnitřní kontroly.....	51
B.12 Majetek, s nímž je zpracovatel příslušný hospodařit.....	52
B.13 Provedení řádných a mimořádných inventarizací majetku a závazků.....	52
B.14 Pořádání mezinárodních konferencí a zahraniční aktivity.....	53
 ČÁST C. TABULKY.....	 55
 PŘÍLOHY.....	 56
Projekty.....	56
<i>Projekt Implementace nejnovějších technologií do procesu digitalizace a zpřístupnění Archivu P. Pittra a O. Fierzové v souladu se současnými evropskými trendy sdílení dat v prostředí internetu.....</i>	<i>56</i>
<i>Projekty retrokonverze.....</i>	<i>60</i>
Projekt Retrokonverze fondu PK.....	60
Retrospektivní konverze katalogu PK – nejstarší fondy (18. století – rok 1940), etapa IV – 2013.....	61
<i>Vývoj a implementace rozhraní pro komunikaci knihovního systému Verbis s Centrálním portálem knihoven.....</i>	<i>64</i>
<i>Projekt Záchrana starých tisků a historických školních dokumentů a zařízení, včetně školních pomůcek.....</i>	<i>66</i>
Akreditace NPMK pro účely dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků.....	67
<i>Kopie rozhodnutí MŠMT o akreditaci NPMK a o vzdělávacích programech akreditovaných pro účely dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků.....</i>	<i>67</i>
<i>Osnovy akreditovaných programů.....</i>	<i>68</i>
Historie českého školství a vzdělanosti součástí výuky dějepisu:.....	68
Významné osobnosti moderních dějin. Evropský humanista Přemysl Pitter v kontextu 20. století.....	68
Současná literatura pro děti a mládež.....	69
Seznam zkratk.....	70

Část A. Úvodní ustanovení

A.1 Údaje o zpracovateli

Národní pedagogické muzeum a knihovna J. A. Komenského (dále jen NPMK) je příspěvkovou organizací spadající přímo do působnosti Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy. NPMK vzniklo k 1. 7. 2011 delimitací bývalé Národní pedagogické knihovny Komenského, divize Ústavu pro informace ve vzdělávání k Pedagogickému muzeu J. A. Komenského v Praze (dále jen PMJAK)¹, a to na základě *Opatření Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy kterým se mění činnost Ústavu pro informace ve vzdělávání a Pedagogického muzea J. A. Komenského a zahajuje se reforma správy informací ve vzdělávání*.

NPMK je badatelským centrem, které se na centrální úrovni zabývá dějinami českého školství, pedagogiky, učitelstva a vzdělanosti v návaznosti na život, dílo a odkaz J. A. Komenského; věnuje se rovněž dokumentaci těchto oborů. Sbírkový fond odborného historicko – pedagogické oddělení – oddělení muzejní – tvoří podsbírkou Knihy (fond je specializovaný na vývoj českého školství), Písemnosti a tisky (dokumenty a pozůstalosti osobností, dokumenty různých typů a druhů škol apod.), Archiv P. Pittra a O. Fierzové (česká a švýcarská část), Historická podsbírkou (fondy školních obrazů, grafiky, umělecká sbírka, umělecké tisky), Mapy, Školní pomůcky a inventář (včetně lavic, tělocvičného nářadí ap.), Fotografie, filmy, videozáznamy a jiná obrazová nebo zvuková média. Muzeum se ve své odborné činnosti řídí *Zákonem č. 122/2000 Sb., o ochraně sbírek muzejní povahy* a o změně některých dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů a dalšími předpisy Ministerstva kultury (zejména Vyhláškou č. 96/2013 Sb., kterou se mění vyhláška č. 275/2000 Sb., kterou se provádí zákon č. 122/2000 Sb., o ochraně sbírek muzejní povahy a o změně některých dalších zákonů ze dne 12. dubna 2013 a souvisejícími metodickými pokyny). Oddělení knihovny – Pedagogická knihovna J. A. Komenského – je veřejně přístupnou knihovnou, která sídlí na adrese Mikulandská 5, Praha 1. Shromažďuje knihy a časopisy z pedagogiky a příbuzných oborů společenských věd. Její fond tvoří cca 470 tisíc svazků a obsahuje mj. knihy, periodika, elektronické dokumenty a mapy. Pedagogická knihovna je podle zákona *257/2001 Sb., o knihovnách a provozování veřejných knihovnických a informačních služeb* specializovanou knihovnou s gescí výchova, vzdělávání, školství.

NPMK je členem Asociace muzeí a galerií ČR (AMG); Svazu knihovníků a informačních pracovníků (SKIP); Sdružení knihoven ČR (SDRUK). NPMK spolupracuje s Evropskou muzejní akademií (EMA) se sídlem v Liverpoolu (sdružení evropských muzeí).

Organizační struktura NPMK:

- 1) organizačně – správní a provozní odd.
- 2) historicko – pedagogické odd. (Pedagogické muzeum)
- 3) veřejná pedagogická knihovna (Pedagogická knihovna J. A. Komenského)
- 4) odd. IT a projektů
- 5) kulturně-vzdělávací oddělení
- 6) Památník Hodonín.

Budování Památníku Hodonín pod vedením manažera projektu spadá přímo do kompetence ředitelky NPMK. Budováním Památníku Hodonín bylo NPMK pověřeno usnesením vlády ČR č. 158 ze dne 2. března 2011 (viz též níže).

---

¹ PM JAK bylo státním rezortním muzeem Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy od r. 1991.

V r. 2013 NPMK plnilo úkoly v hlavních oblastech kmenové činnosti, zejména v péči o sbírky, výstavní činnosti či službách veřejnosti.

V r. 2013 NPMK zejména:

- 1) spoluorganizovalo významné mezinárodní konference:
  - *Aspekty profesionalizace učitelského vzdělávání ve střední a jihovýchodní Evropě – historické a systematické aspekty*, Liberec, 10. – 12. 10. 2013
  - *Comenius Conference Naarden – Keys to the thoughts of Comenius in our time*, Naarden (Nizozemí), 1. 10. – 6. 10. 2013 /Klíč k pochopení myšlení J. A. Komenského v naší době/
- 2) plnilo usnesení vlády ČR ze dne 2. března 2011 č. 158 o změně usnesení vlády ze dne 4. května 2009 č. 589 k úpravě pietních míst v Letech u Písku a v Hodoníně u Kunštátu (podrobně viz část A.5 – Budování Památníku Hodonín)
- 3) připravovalo nutné rekonstrukce objektů, a to z důvodu přípravy redislokace Pedagogické knihovny (objekt Jeruzalémská) a z důvodu havarijního stavu přízemí objektu Valdštejnská (pro oba objekty zpracování architektonické studie, schválení investičního záměru, výběrové řízení na generálního projektanta a technický dozor)
- 4) odborná oddělení NPMK realizovala celkem tři resortní projekty: projekt *Záchrana starých tisků a historických školních dokumentů a zařízení, včetně školních pomůcek, Retrokonverze lístkového katalogu hlavního fondu Pedagogické knihovny a Implementace nejnovějších technologií do procesu digitalizace a zpřístupnění Archivu P. Pittra a O. Fierzové v souladu se současnými evropskými trendy sdílení dat v prostředí internetu*
- 5) připravovalo a realizovalo žádost o akreditaci NPMK jako instituce oprávněné k provádění vzdělávacích programů akreditovaných pro účely zákona č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících a o změně některých zákonů ve znění pozdějších předpisů. Akreditace byly uděleny 10.10.2013.
- 6) připravovalo a realizovalo žádost o zařazení NPMK na seznam výzkumných organizací. Rada pro výzkum, vývoj a inovace na svém 288. zasedání dne 29. 11. 2013 žádost NPMK schválila.

A.2 Pedagogické muzeum

A.2.1 Sbírkotvorná činnost, péče o sbírky a jejich uložení

A.2.1.1 Péče o sbírky

Péče o sbírky se uskutečňovala v souladu s vnitřními předpisy NPMK. Zasedání Poradního sboru NPMK pro sbírkotvornou činnost se konalo dne 5. prosince 2013.

V depozitářích (Roháčova ul., Praha 3, Lhota u Dolních Břežan) byly prováděny pravidelné kontroly (monitorování klimatických podmínek – teploty a relativní vlhkosti) a odstraňovány případné nedostatky.

V květnu 2013 byly na MK oficiálně zaslány podklady pro aktualizaci sbírky NPMK v Centrální evidenci sbírek (CES), aktualizace v CES byla provedena 31. 7. 2013. V CES je k 31. 12. 2013 zapsáno 23 131 položek.

A.2.1.2 Sbírkotvorná činnost, evidence sbírek

Oddělení muzea rozšiřovalo své sbírky v souladu se zřizovací listinou NPMK o předměty a dokumenty z oblasti historie školství, učitelstva a vzdělanosti a další materiály dokládající vývoj a současný stav pedagogiky. Rozšiřování sbírek se děje jednak prostřednictvím darů, jednak nákupy (zejména z rezortního projektu *Záchrana starých tisků a historických školních dokumentů a zařízení, včetně školních pomůcek*) a dále zpracováním dosud nezpracovaných fondů. V r. 2013 NPMK evidovalo na 1800 přírůstků získaných nákupy, dary a evidováním nezpracovaných fondů.

Historická podsбірka

1. st. evidence: 300 přírůstků

2. st. evidence: 2234 záznamy

Komentář:

Podsбірka byla rozšiřována zejména nákupy (z projektu *Záchrana starých tisků a historických školních dokumentů a zařízení, včetně školních pomůcek*). Rozšířeny byly fondy umělecké sbírky, školních obrazů a tisků.

Za rok 2013 bylo zapsáno celkem 300 přírůstkových čísel (tj. 300) kusů.²

Z nejvýznamnějších přírůstků za rok 2013 lze uvést:

- koupě školních obrazů z přelomu 19. a 20. století s tematikou zoologie (více než 30 kusů), jde o významné přírůstky, neboť jsou jimi kompletovány neúplné série
- koupě 83 kusů odznaků, medailí a plaket se školskou tematikou

Zápisy do 2. stupně evidence (tj. zápis i aktualizace již existujících karet) jsou prováděny včetně skenovaných/fotografovaných obrázků a jde jednak o nové přírůstky jednak o nezpracované fondy.

---

² Přehled přírůstků v r. 2013:

umělecká sbírka (odznaky, medaile, obrazy, plakety)	90 inv.č. = 90 ks
školní obrazy-různé	178 inv.č. = 178 ks -
plakáty, umělecká grafika, tisky	32 inv.č. = 32 ks

Fotografie

1. st. evidence: 134 přírůstky

2. st. evidence: 625 záznamů

Komentář:

Podsbírka byla rozšiřována dary a koupí. Získáno bylo 134 přírůstkových čísel, tj. 171 kusů. Zápisy do 2. stupně evidence (tj. zápis i aktualizace již existujících karet) jsou prováděny včetně zařazování digitalizovaných fotografií.

Akviziční činnost byla zaměřena zejména na získávání fotografií školních budov, zapisovány byly i dosud nezpracované fondy. Ze zajímavých přírůstků lze jmenovat např. soubor fotografií z plzeňských škol z 30. let 20. století.

Knihy

1. st. evidence: sbírková 296 inv. č. (490 kusů); příruční 55 kusů

2. st. evidence: sbírková 296 inv. č. (490 kusů); příruční 55 kusů

Komentář:

Fond sbírkové části knihovny i příruční knihovny byl rozšířen o dary a nákupy knih a periodik. Významným obohacením byl dar Západočeského muzea v Plzni, který NPMK převedl fond knihovny bývalého Školského muzea Komenského v Plzni. Jde o cca 160 beden.³ Dále se podařilo uskutečnit unikátní nákupy starých učebnic, zejména:

- Jehlička P.: Obrazy zvířat studenokrevných. Praha 1872
- Bernard A.: Atlas minerálů. Praha 1907
- Jehlička P.: Názorný přírodopis nerostův. Praha 1875
- Krejčí J.: Přírodopisný atlas živočišstva. Praha 1864
- Amerling K.: Gesammelte Ausätze aus dem Gebiete der Natur – ökonomie und Physiokratie. Prag 1868 – s věnováním K. Amerlinga L. Thunovi.

Písemnosti a tisky

1. st. evidence: 47 přírůstků

2. st. evidence: 1032 záznamů

Komentář:

V r. 2013 byla sbírka rozšiřována dary a nákupy, nakupovaly se především rozvrhy a vysvědčení. Ve druhém stupni (systematická evidence) v roce 2013 se zpracovávala především sbírka rozvrhů a pokračovalo zpracování rozsáhlé sbírky vysvědčení (662 kusů). Tato vysvědčení byla zároveň zapisována do podkladů pro převedení do prohlížečícího programu v systému AV media ve stálé expozici (celkem je v tomto systému zpracováno 1412 kusů vysvědčení).

K největším zajímavostem získaným koupí v roce 2013 patří:

- *Zdravotní řád školní pro žactvo* z počátku 20. století a
- vyhláška o uzavření vysokých škol z roku 1939.

Oba předměty jsou dochované ve výborném stavu.

Školní pomůcky a inventář

1. st. evidence: 746 přírůstků

2. st. evidence: 746 záznamů

Komentář:

Podsbírka se v roce 2013 výrazně rozšířila, a to zejména dary. Ze 746 nových přírůstků bylo nákupem získáno 43 kusů. Bylo též zahájeno zpracování nových akvizic

---

³ Soupis fondu dle Smlouvy o předání bude vyhotoven v r. 2014.

získaných jako dary ze škol, prozatím na úrovni rozřídění, vhodného uložení a prvotní evidence.⁴

Nejcennějším přírůstkem v roce 2013 byla kolekce školních filmů (celkem 703 kusy). Šlo o dar ze střední průmyslové školy v České Lípě,⁵ kde se ve sklepě nacházel bývalý okresní sklad školních filmů. V roce 2013 byla řešena digitalizace těchto školních filmů (ve spolupráci s odd. IT a projektů). V rámci zkušební vzorku byl digitalizován 31 film a na Ministerstvo kultury byl podán pětiletý projekt digitalizace této části podsbírky.

Mapy

Komentář:

Podsbírka byla rozšiřována dary, nejpočetnějším byl dar ze ZŠ Radotín (20 kusů školních map ze 70. a 80. let 20. století).

Významným obohacením jsou školní mapy přenechávané archivem Katastrálního úřadu (duplikáty nebo vyřazené kusy) zásluhou dr. Tomáše Grima.⁶

Archiv Přemysla Pittra a Olgy Fierzové

1. st. evidence: 5 přírůstků

2. st. evidence: 303 záznamy (knihovna a fotoarchiv)

Komentář:

Sbírkový fond byl rozšiřován dary pamětníků a spolupracovníků Přemysla Pittra a Olgy Fierzové (písemnosti a různé tištěné materiály). Byly zapsány čtyři přírůstky – jednak jsou to materiály z pozůstalosti či odkazu bývalých spolupracovníků P. Pittra (*pozůstalost po arch. Teichmanovi 2. část; Materiály o duchovním rozjímání F. a J. Krchových, materiály z majetku E. Scharta*), jednak dosud nezapsané fondy (*Kartotéka dětí ze zámků*). Do fondu knihovny P. Pittra bylo získáno pět přírůstků ze současné produkce (nákupem i dary).

Do počítačového programu Bach byl prováděn zápis knih z modulu Exilová knihovna P. Pittra, II. část, pořízeno 147 zápisů, do fotoarchivu bylo zaevidováno 156 položek.

Vzpomínky pamětníků na působení P. Pittra:

Ve spolupráci s Nadačním fondem realizoval NPMK audio a videozáznam vzpomínek těchto pamětníků na působení P. Pittra v poválečných letech (akce „zámký“):

- v lednu 2013 **Edeltraud Kretschmer** (Mnichov, SRN),
- v dubnu a květnu 2013 audio a videozáznam vzpomínek **Brigitte Zarges** (Riedstadt – Goddela),
- v červenci 2013 audio a videozáznam vzpomínek **Pavla Kohna** (Figling, Německo).

Výše uvedené záznamy jsou součástí fondu APP.

Záznamy E. Kretschmer a B. Zarges spolu se záznamem výpovědi H. Wundra (realizováno v roce 2012) tvoří ucelený soubor svědectví „německých“ dětí na působení P. Pittra v poválečné akci „zámký“.

---

⁴ Díky stěhování ZŠ Brána jazyků z budovy v Mikulandské ulici byla výrazně obohacena sbírka školního nábytku – současnými lavicemi; další lavice (ze 60. let 20. století) byly za symbolickou cenu odkoupeny ze ZŠ Kácov; drobnější pomůcky byly získány ze ZŠ Masarykova v Klánovicích, ve větší míře pak ze ZŠ Radotín.

⁵ Filmy byly předány v r. 2011, v r. 2013 byl vyhotoven jejich podrobný soupis.

⁶ Podsbírku spravuje PhDr. Jan Šimek, PhD., který zároveň spravuje podsbírku Školní pomůcky a inventář. V roce 2013 nebyly z důvodu časové náročnosti zpracovávány rozsáhlé kolekce školních filmů přírůstky v podsbírce Mapy evidovány. PhDr. Šimek navíc na základě požadavku z MŠMT zpracovával časově a věcně náročnou výstavu o vzdělávání Romů v Česku v historickém kontextu.

A.2.1.3 Inventarizace sbírek

V r. 2013 nadále probíhala inventarizace sbírek dle *Plánu inventarizace sbírkových fondů NPMK, Dodatku č. 1 a Dodatku č. 2* k tomuto Plánu. Plán inventarizace nebyl zcela splněn. Hlavním důvodem je zejména zvýšený podíl odborných pracovníků při aktivitách spojených s budováním Památníku romského holocaustu v Hodoníně u Kunštátu.⁷ Dalším důvodem je fakt, že vzhledem k velice nedostačující předchozí evidenci je předmětů k revidování podstatně více, než byl původní předpoklad.⁸

V **Historické podsbírcce** bylo v r. 2013 zrevidováno celkem 2248 kusů (2101 inv. č.). Revize probíhá zároveň s čištěním a restaurováním sbírkových předmětů.

V podsbírcce **Fotografie** byly v r. 2013 při revizi 196 ks vytvořeny zároveň karty systematické evidence a dle potřeby jsou fotografie umístovány do nových obalů.⁹

V podsbírcce **Knihy** byla v roce 2013 dokončena inventarizace fondu 11 Občanská nauka, provedena inventarizace fondu 12 Přírodověda a zdravotnictví a 13 Fyzika a chemie, započata byla inventarizace fondu 14 Matematika. Celkem bylo inventarizováno 1899 inv. č., tj. 2688 ks. Všechny předměty prošly očištěním a knihy vyžadující speciální péči byly uloženy do ochranných obalů. Rovněž byly katalogizovány v evidenčním programu BACH a byly vytištěny nové evidenční karty.

V podsbírcce **Písemnosti a tisky** pokračovala inventarizace sbírky vysvědčení (signatura 21), v roce 2013 bylo zinventarizováno 50 inventárních čísel. Pokračovala inventarizace fondu Ligy lesní moudrosti, bylo zinventarizováno 100 inventárních čísel. Byla dokončena inventarizace signatur 1000 (217 inv. č.), 1001 (14 inv. č.), 1002 (88 inv. č.), 1003 (27 inv. č.), 1004 (79 inv. č.), 1005 (25 inv. č.), 1006 (66 inv. č.), 1007 (85 inv. č.), 1008 (17 inv. č.), 1011 (33 inv. č.), 1012 (46 inv. č.). Celkem bylo zinventarizováno 847 inv. čísel.

V podsbírcce **Školní pomůcky a inventář** jsou zatím pouze nové přírůstky, inventarizace proto není nutná. (Fond Trojrozměrné pomůcky převedený do podsbírcce Školní pomůcky a inventář byl kompletně zrevidován před svým převedením.)

Podsbírcce **Mapy** tvoří nové přírůstky a bývalý fond Mapy z Archivu písemností, který byl kompletně zrevidován před svým převedením. Inventarizace tedy není nutná.

A.2.1.4 Evidence pohybu sbírek, badatelé, poskytování odborné a metodické pomoci

V souladu s platnou zřizovací listinou a v návaznosti na Plán činnosti na r. 2013 poskytovali správci všech podsbírek oddělení muzea služby badatelům a zajišťovali

⁷ Viz část Údaje o zpracovateli.

⁸ V září 2005 byl zpracován materiál „Nedostatky zjištěné v průběhu realizace předávacího protokolu“ (předán sk. 2 MŠMT) a předložen ke schválení projektu na r. 2006 – Rozvoj a modernizace informačního systému badatelského centra o dějinách českého školství a vzdělávání v Pedagogickém muzeu J. A. Komenského v Praze.

⁹ Kurátorka podsbírcce Fotografie,... navíc zpracovává za NPMK souhrnné materiály, včetně podkladů předkládaných na MŠMT (GP, PV apod.), vede agendy související s činností Poradního sboru pro sbírkotvornou činnost, evidenci a aktualizaci sbírky NPMK v CES, pravidelných zasedání Komise pro přípravu Památníku Hodonín ad.

jim příslušné zázemí. Muzeum spolupracovalo též s dalšími subjekty na základě jejich žádostí.

Konkrétně se jednalo o tyto činnosti:

Historická podsbírka

6 badatelů

Komentář:

Badatelé studovali zejména fond školních obrazů:

- pro diplomovou práci VŠUP *Legionářské umění za 1. světové války a během 1. republiky*
- posluchači oboru Primární pedagogika na Univerzitě Karlově – fond prvoučné školní obrazy
- pro ZOO Praha na výstavu *Zvířata Afriky* (školní obrazy)
- pro ZOO Praha na výstavu *Zvířata na starých školních obrazech*
- pro výstavu *Jan Pravoslav Přibík a škola jeho doby*, Úřad městské části Praha 9 (vybráno 47 školních obrazů k reprodukci)

Pro badatele byly provedeny předběžné rešerše ve fondu školních obrazů.

Z Historické podsbírky bylo zapůjčeno celkem 22 sbírkových předmětů pro:

- Centrum současného umění DOX, Praha na výstavu *Signály z neznáma – Český komiks 1922 – 2012* (1 školní obraz)
- Východočeská galerie v Pardubicích na výstavu *Signály z neznáma – Český komiks 1922 – 2012* (1 školní obraz)
- MŠMT na výstavu *Historické plakáty PMJAK* (12 plakátů)
- Severočeská galerie výtvarného umění v Litoměřicích na výstavu *Zdeněk Burian – Výpravy do minulosti* (2 školní obrazy)
- Muzeum české loutky a cirkusu Prachatice (Historické muzeum Národního muzea) na výstavu *Dětský svět za císaře pána* (3 školní obrazy)
- Vlastivědné muzeum Jesenicka na výstavu *Dějiny středního školství na Jesenicku* (4 školní obrazy)

Pro výstavu v NPMK *Hurá do školy* byl zapůjčen 51 předmět.

Středočeskému muzeu v Roztokách u Prahy byla prodloužena dlouhodobá zápůjčka *Blaťácké pleny* (pomocný fond).

Fotografie

5 badatelů

Komentář:

Badatelé studovali fond pro účely výstavní, vědecké, studijní a publikační. Vesměš šlo o sjednání Dohody o udělení jednorázového reprodukčního práva:

- pro výstavu *Cesta dívek za vzděláním*, Muzeum východních Čech v Hradci Králové (15 fotografií)
- pro publikaci společnosti *Weltbund für die Erneuerung der Erziehung (WEE)*, Heidelberg, SRN (1 fotografie – tisk)
- pro výstavu *Jan Pravoslav Přibík a škola jeho doby*, Úřad městské části Praha 9 (1 fotografie)
- pro prezentaci v rámci oslav 150. výročí založení *Vyšší dívčí školy královské hl. m. Prahy*, ZŠ Vodičkova, Praha 1 (2 fotografie)
- pro výstavu *Dětský svět za císaře pána*, Muzeum české loutky a cirkusu Prachatice (Historické muzeum Národního muzea) (13 fotografií).

Pro badatele byly provedeny předběžné rešerše.

Pro výstavu *Hurá do školy* v NPMK bylo vybráno 33 fotografií (reprodukce).

Knihy

44 badatelé (74 návštěv)

Komentář:

Badatelům bylo zpřístupněno 1045 svazků. Dále bylo poskytnuto 40 konzultací o dějinách školství a jejich zpracování, dostupnosti pramenů a literatury. Dále bylo poskytnuto 29 konzultací o dějinách školství a jejich zpracování, dostupnosti pramenů a literatury.

Z podsbírký knihy bylo zapůjčeno celkem 44 předměty pro:

- Gymnázium Jana Nerudy, Praha na *projektový den o J. A. Komenském* (5 předmětů)
- Muzeum východních Čech v Hradci Králové na výstavu *Cesta dívek za vzděláním* (4 předměty)
- Vlastivědné muzeum Jesenicka na výstavu *Dějiny středního školství na Jesenicku* (30 předmětů)
- Úřad městské části Praha 9 na výstavu *Jan Pravoslav Příbík a škola jeho doby* (5 předmětů).

Pro výstavu v NPMK bylo vybráno 79 předmětů, a to:

- pro výstavu *Komenského fascinující Labyrint světa a ráj srdce* 29 předmětů
- pro výstavu *Hurá do školy* 50 předmětů.

Pracovníkům muzea byly poskytnuty 183 výpůjčky.

Písemnosti a tisky

14 badatelů (39 návštěv)

Komentář:

Zájem badatelů se soustředil zejména na pozůstalosti osobností shromážděných ve „Slavíně“, především na fond Ferdinanda Krcha, Ladislava Havránka, Josefa Soukupa, Františka Bakuleho, Václava Příhodu, Idu Jarníkovou, Annu Kantovou. Dále badatelé studovali problematiku učitelských spolků. Mezi badateli byli jak studenti vysokých škol, tak vysokoškolská pedagogové i zájemci z řad širší veřejnosti.

Z podsbírký Písemnosti a tisky byly zapůjčeny celkem 24 předměty pro Vlastivědné muzeum Jesenicka na výstavu *Dějiny středního školství na Jesenicku*.

Pro výstavu NPMK *Hurá do školy* bylo vybráno 19 předmětů.

Školní pomůcky a inventář

Z podsbírký Školní pomůcky a inventář bylo zapůjčeno celkem 27 předmětů pro:

- Vlastivědné muzeum Jesenicka na výstavu *Dějiny středního školství na Jesenicku* (12 předmětů)
- Úřad městské části Praha 9 na výstavu *Jan Pravoslav Příbík a škola jeho doby* (15 předmětů)

Pro výstavu NPMK *Hurá do školy* bylo vybráno 29 předmětů.

Archiv Přemysla Pittra a Olgy Fierzové

10 badatelů (44 návštěv)

(česká a švýcarská část)

Komentář:

V r. 2013 badatelé zkoumali fond Ferdinanda Krcha a Olgy Fierzové; v odkazu P. Pittra se zaměřili na problematiku Miličova domu.

Archiv dále poskytoval rešeršní služby veřejným i soukromým subjektům. Archiv rovněž odborně průběžně spolupracoval se členy Nadačního fondu P. Pittra a O. Fierzové.

Využití sbírkových předmětů NPMK – zápůjčky muzeím v ČR (souhrn)

- Centrum současného umění DOX, Praha, *Signály z neznáma – Český komiks 1922 – 2012* (1 předmět)
- Východočeská galerie v Pardubicích, *Signály z neznáma – Český komiks 1922 – 2012* (1 předmět)
- MŠMT na výstavu *Historické plakáty PMJAK* (12 předmětů)
- Severočeská galerie výtvarného umění v Litoměřicích, *Zdeněk Burian – Výpravy do minulosti* (2 předměty)
- Muzeum české loutky a cirkusu Prachatice (Historické muzeum Národního muzea), *Dětský svět za císaře pána* (3 předměty)
- Vlastivědné muzeum Jesenicka, *Dějiny středního školství na Jesenicku* (40 předmětů)
- Úřad městské části Praha 9 na výstavu *Jan Pravoslav Přibík a škola jeho doby* (15 předmětů)

Celkem zapůjčeny 74 předměty.

Dále bylo pro výstavní účely poskytnuto jednorázové právo pro využití reprodukcí 95 sbírkových předmětů:

- Muzeum východních Čech v Hradci Králové, *Cesta dívek za vzděláním* (15 předmětů)
- Úřad městské části Praha 9, *Jan Pravoslav Přibík a škola jeho doby* (63 předmětů)
- ZŠ Vodičkova, Praha 1, *150. výročí založení Vyšší dívčí školy královské hl. m. Prahy* (2 předměty)
- Muzeum české loutky a cirkusu Prachatice (Historické muzeum Národního muzea), *Dětský svět za císaře pána* (15 předmětů).

A.2.1.6 Ochrana sbírek, konzervování, restaurování

Restaurovky průběžně monitorovaly stav klimatických podmínek (teplota a relativní vlhkost) v budově NPMK, a v depozitářích (Roháčova ul., Praha 3, Lhota u Dolních Břežan) a stav plísní. V souvislosti s úpravami prostoru depotu starých tisků ve Lhotě byly provedeny stěry plísní a ve spolupráci s Národním archivem byly vyhodnoceny.

Rovněž byl sledován fyzický stav sbírkových předmětů v expozicích muzea, depozitářích muzea a byly podávány odborné zprávy k tomuto sledování. Výsledky byly konzultovány s kurátory sbírkových fondů. Průběžně byla prováděna odborná metodická činnost v oblasti restaurování a uchovávání papíru, dále byly zpracovávány restaurátorské zprávy, včetně fotodokumentace k provedeným pracím na jednotlivých archiváliích (knihy a tisky).

Byla provedena dokumentace souboru obrazů, grafik, plastiky a goblénů předaných MŠMT a jejich uložení v depozitáři ve Lhotě.

Restaurovky spolupracovaly a konzultovaly problematiku s restaurátory z Národního muzea, Uměleckoprůmyslového musea, Středočeského muzea v Roztokách u Prahy, Židovského muzea, Muzea východních Čech, Národního archivu, Archivu hl. m. Prahy a Národní knihovny.

Celkem bylo vlastními kapacitami v r. 2013 restaurováno a konzervováno (vyčištěno) 451 sbírkových předmětů, z toho jeden starý tisk z fondu Pedagogické knihovny (inv. č. I – 2485). Pozornost byla zejména věnována předmětům prezentovaným na výstavě *Hurá do školy*. Do konzervování (čištění) a restaurování byli v rámci své odborné praxe zapojeni studenti Střední průmyslové školy grafické, Hellichova ul., Praha 1 (dále jen „SPGŠ“), (podrobně u jednotlivých podsbírek).

V rámci rezortního projektu *Záchrana starých tisků a historických školních dokumentů a zařízení, včetně školních pomůcek* (dále „projekt Záchrana“) byly zejména pořízeny speciální materiály pro potřeby restaurátorek a preventivní konzervaci (obalová media).¹⁰

Dále byla z Pomocného fondu zrestaurována figurína školačky (na výstavu *Hurá do školy*), mechanicky očištěna kopie Claudiánovy mapy Čech (ve dvou kusech) a slepeny obě části mapy. Pravidelně byla čištěna mosazná deska (hlaholice) ve stálé expozici.

Historická podsběrka

V r. 2013 bylo vyčištěno, restaurováno a zpětně uloženo do vhodných obalů (s neutrálním pH) 84 uměleckých tisků. Dále bylo vyčištěno a restaurováno 216 školních obrazů. Pozn.: Jeden školní obraz zrestaurovaly pod odborným dohledem samostatně praktikantky ze SPGŠ.

Fotografie

Restaurátorky NPMK vyčistily, příp. zrestaurovaly 26 fotografií.

Písemnosti a tisky

Restaurátorky NPMK očistily a zrestaurovaly celkem 14 předmětů. Vesměs šlo o předměty pro výstavu *Hurá do školy* (zejména rozvrhy, 1 kus vysvědčení).

Dále byl zrestaurován ručně malovaný nákras výpravy Bakulovy družiny do USA.

Knihy

Restaurátorky NPMK zrestaurovaly 10 knih na výstavu *Hurá do školy*. Pozn.: Na restaurování dvou z nich se pod odborným dohledem podílely praktikantky ze SPGŠ.

Školní pomůcky a inventář

Bylo provedeno základní očištění a konzervování unikátního souboru 28 školních lavice z přelomu 19. a 20. století (zakoupeno koncem roku 2012); externím restaurováním byly opraveny poškozené zadní díly lavic a byla zadána byla výroba replik kovových víček na kalamáře.

Dále byl restaurován trojrozměrný sádrový model holuba.

Mapy

Byly očištěny mapy ze starých fondů od prachu a jiných nečistot (72 kusů). Mapy pod odborným dohledem čistili studenti ze SPGŠ (dvě studentky a na odborné praxi a jeden student na prázdninové praxi).

---

¹⁰ Viz též část A.5.4 Rezortní projekty a digitalizace.

A.2.2 Odborná a vědeckovýzkumná činnost

Odborná a vědeckovýzkumná činnost byla realizována průběžně v rámci různých oblastí. Činnost je projednávána s *Vědeckou radou NPMK*. Dne 9. 3. 2013 se uskutečnilo zasedání vědecké rady, které doporučilo realizaci navržených projektů na r. 2014 (viz Plán činnosti).

A.2.2.3 Příprava a realizace odborných konferencí

Mezinárodní konference: *Comenius Conference Naarden – Keys to the thoughts of Comenius in our time, Naarden (Nizozemí), 1. 10. – 6. 10. 2013* /Klíč k pochopení myšlení J. A. Komenského v naší době/

Konferenci a její program připravovali odborníci z Naardenu, Amsterdamu, Prahy, Uherského Brodu a Hamburgu.

Organizační a vědecký výbor konference:

Dr. Hans van der Linde (Stichting Comenius Museum Naarden)

Vladimír Hobrlant (Stichting Comenius Museum Naarden)

Prof. Dr. Meinert A. Meyer (Univerzita Hamburg)

PhDr. Markéta Pánková (Národní pedagogické muzeum a knihovna J. A. Komenského)

PhDr. Petr Zemek (Muzeum J. A. Komenského, Uherský Brod)

Prof. Dr. H. Woldring (Stichting Comenius Museum Naarden)

Prof. Dr. Wouter Goris (Univerzita Amsterdam)

Mezinárodní konference představila příspěvky řady významných mezinárodně uznávaných vědců v oboru komeniologie, kteří z různých úhlů referovali o tom, zda vůbec lze v dnešní době pochopit život a dílo J. A. Komenského a vzít si z něho ponaučení, byť bylo napsáno v 17. století. Zaznělo více než tři desítky příspěvků rozdělených do 3 sekcí. Referující pocházeli z akademických i muzejních pracovišť z Německa, Nizozemí, Jižní Koreje, Japonska, Brazílie, Polska, Slovenska a Česka.

Součástí konference bylo i setkání s prestižní komeniologickou společností Deutsche Comenius – Gesellschaft e.V. z Berlína. V rámci konference byla slavnostně zahájena výstava NPMK *Komenského fascinující Labyrint světa a ráj srdce v kolážích Miroslava Huptycha*. U příležitosti vernisáže byla v mauzoleu J. A. Komenského z rukou PhDr. M. Pánkové udělena medaile J. A. Komenského za šíření odkazu J. A. Komenského v Nizozemí významným komeniologům paní Maud Arkesteijn – van Willigen, panu Johanu Casimiru van Oostveenovi a panu Hansi van der Lindemu.

Mezinárodní konference *Aspekty profesionalizace učitelského vzdělávání ve střední a jihovýchodní Evropě – historické a systematické aspekty, Liberec, 10. – 12. 10. 2013*

Hlavními organizátory byly NPMK a Fakulta přírodovědně humanitní a pedagogická Technické univerzity v Liberci. Konference se konala pod záštitou ministra školství, mládeže a tělovýchovy Prof. PhDr. Petra Fialy, Ph.D., LL.M. a za podpory České pedagogické společnosti.

Cílem konference bylo představit a analyzovat učitelské vzdělávací koncepce v jednotlivých evropských regionech daného období, tyto přístupy porovnat a zasadit je do širšího rámce.

Pozornost byla věnována období poslední třetiny 18. století (zejména období po roce 1774) až do konce 19. století (zejména časovému prostoru do milníku rakouského školství, jímž byl rok 1869). Pozornost se přitom soustředila na reformu učitelského vzdělávání tzv. obecných či národních škol. Konference se snažila zodpovědět otázky, zdali dané reformy byly na všech územích zaváděny státem, jeho správní mocí rovněž naplňovány a kontrolovány, či jaké jiné procesy lze v dané problematice zaznamenat.

PhDr. Markéta Pánková byla členkou vědeckého výboru konference (složení viz níže) a podílela se na průběhu konference. V rámci programu se uskutečnilo přijetí na radnici města Liberce, kde PhDr. M. Pánková udělila medaile J. A. Komenského za vědecký přínos v oboru pedagogika prof. Wolfgangu Brezinkovi a prof. Zdeňku Helusovi, předním světovým odborníkům v tomto oboru.

Vědecký výbor konference:

doc. PhDr. Tomáš Kasper, Ph.D. (Technická univerzita v Liberci – Fakulta přírodovědně – humanitní a pedagogická)

PhDr. Markéta Pánková (Národní pedagogické muzeum a knihovna J. A. Komenského)

prof. Dr. Wolfgang Brezinka (Universität Konstanz / Österreichische Akademie der Wissenschaften)

prof. Dr. Simonetta Polenghi (Università Cattolica del Sacro Cuore – Facoltà di Scienze della formazione)

prof. Dr. András Németh (Eötvös Loránd Tudományegyetem)

prof. Dr. Edvard Protner (Univerza v Mariboru – Filozofska fakulteta)

prof. Dr. Johanna Hopfner (Karl – Franzens Universität Graz)

prof. Dr. Ehrenhard Skiera (Universität Flensburg)

doc. PhDr. Ing. Blanka Kudláčová (Trnavská univerzita v Trnave)

Pracovnice NPMK Mgr. M. Šustová přednesla příspěvek: *Aleš Vincenc Pařízek a jeho úloha ve vzdělávání učitelů na normální škole v Praze.*

A.2.2.4 Zpracovávání scénářů výstav

V roce 2013 byly zpracovány scénáře na tyto výstavy:

- *Hurá do školy*, výstava o elementárním vyučování (zpracování scénáře se uskutečnilo ve spolupráci s Přírodovědně – humanitní a pedagogickou fakultou Technické univerzity v Liberci). Vernisáž výstavy byla 24.10.2013.
- *Příběhy bezvýhradné lidskosti. Přemysl Pitter, výjimečná postava v dějinách 20. století*, přenosná („bannerová“) výstava, realizována v české verzi.
- *Vzdělávání Romů v Česku v historickém kontextu* (scénář byl vypracován ve spolupráci s MŠMT). Tato výstava byla realizována v české a anglické verzi.
- *Cyryll mudřec a Method mnich*. Výstava z fondů PK k 1150. výročí příchodu Cyrila a Metoděje na Velkou Moravu. Vernisáž výstavy byla 18.9.2013 v PK.
- byla zahájena příprava scénáře výstavy *Historie školních budov*.

A.2.2.5 Další vědecká, výzkumná a odborná činnost

V r. 2013 byly pracovníky NPMK zpracovávány tyto dílčí odborné a výzkumné úkoly:

- Pokračovala odborná spolupráce na vypracování hesel pro komeniologickou encyklopedii *Encyclopaedia Comeniana* (ve spolupráci s prof. PhDr. Dagmar

Čapkovou, DrSc. a dalšími komeniologickými odborníky z ČR a zahraničí pod patronátem Unie Comenius). (PhDr. Markéta Pánková).

- Absolvování Nástavbového kursu muzejní propedeutiky, včetně vypracování a obhajoby závěrečné práce Libreto výstavy *Od Marie Terezie po dnešek – Školní vysvědčení v proměnách času* (říjen 2012 – červen 2013, Mgr. J. Bartošová), zahájení kursu muzejní propedeutiky (PhDr. J. Šimek, PhD.). Kursy pořádá Asociace muzeí a galerií ČR.
- Zpracování oponentského posudku na libreto ke stálé expozici Památníku romského holocaustu Hodonín autorského týmu pod vedením doc. M. Stehlíka.

Odborní pracovníci se rovněž zúčastnili odborných seminářů a konferencí v ČR i v zahraničí, jejichž náplní byly dějiny školství, muzeologie, muzejní pedagogiky atd.

Pracovníci NPMK působí v těchto odborných a vědeckých radách a komisích:

- Vědecká rada NPMK
- Poradní sbor pro sbírkotvornou činnost NPMK
- Nadační fond Přemysla Pittra a Olgy Fierzové
- Správní rada Nadačního Přemysla Pittra a Olgy Fierzové
- Ediční rada Nadačního Přemysla Pittra a Olgy Fierzové
- Nadační fond pro vydávání a šíření díla J. A. Komenského
- Emisní komise při Ministerstvu průmyslu a obchodu
- Unie Comenius
- Komise pro přípravu Památníku Hodonín

A.2.3 Kulturně-vzdělávací a prezentační činnost

A.2.4.1 Metodická a informační činnost

V rámci metodické činnosti poskytovalo NPMK individuální odborné konzultace badatelům. NPMK poskytovalo informace z dějin školství pracovníkům MŠMT a jeho přímo řízeným organizacím, dalším institucím a médiím.¹¹ NPMK spolupracovalo s dalšími muzei v ČR i zahraničí.

V roce 2013 se pro veřejnost uskutečnily komentované prohlídky (komentované prohlídky pro specializované skupiny viz níže):

- stálé expozice: 10.2., 28.3.2013
- výstavy *Poklady čtyř staletí*: 19.1., 24.2., 16.6.2013
- výstavy *Hurá do školy!*: 20.11., 7.12.2013

---

¹¹ Příklady dotazů:

- nejstarší autograf J. A. Komenského
- archivní materiály k českým školám na Volyni
- vznik polévkových ústavů
- používání portrétů panovníků a prezidentů ve školách
- osobnost Františka Čupra
- dohledání školy, kterou navštěvoval předek tazatele
- vydávání učebnic v ČR
- disciplinární řád a klasifikace na středních školách ve šk. roce 1914/15
- délka školní docházky v letech 1960 - 1980
- školní obrazy na motivy Komenského Orbis pictus
- postavení učitelů působících v meziválečném období na Slovensku

Pro rodiče s dětmi byly realizovány pořady *Za tajemstvím písma a papíru* (12.1.2013), *V naší škole straší* (2.2.2013) a *Malý písař* (2.3.2013).

A.2.3.2 Spolupráce se školami

Muzeum na základě požadavků průběžně poskytovalo odborné konzultace základním, středním, vyšším odborným a vysokým školám v ČR. Pro mladší a starší žáky základních a studenty středních škol jsou k dispozici pracovní listy ke stálé expozici.

Pro univerzity jsou na základě zájmu poskytovány komentované prohlídky a informace o badatelských možnostech v NPMK (viz níže).

Pokračovala spolupráce NPMK s Městskou knihovnou (MěK) na základě Smlouvy o spolupráci z r. 2010, a to prostřednictvím besed z dějin vzdělávání a vzdělanosti pro žáky základních škol a pro předškolní děti, v pobočkách MěK.

Vzdělávací pořady:

- *Pojď sem, dítě* (o J. A. Komenském), 11.1., 16.1., 30.1., 15.3., 23.4., 7.5., 17.5., 30.5., 31.5., 3.12.2013 (2x)
pro Gymnázium Omská, Praha; ZŠ Pražáčka, Praha 3; ZŠ Petřiny – sever, Praha 6; ZŠ Mendíků, Praha 4 Michle; SPedŠ Beroun; ZŠ Litvínovská, Praha 9; ZŠ Mikulova, Praha 4; Gymnázium Hořovice; Gymnázium Postupická, Praha 4; ZŠ genpor. Františka Peřiny, Praha 6 – Řepy (2x)
- *Evropský humanista P. Pitter*, 27.3. (2x), 19.4., 15.10.2013
pro Gymnázium Třeboň (2x); pro PedF UK, katedru školní a sociální pedagogiky (z toho 1x distanční studium)
- *Z babiččiny a maminciny aktovky*, 13.3. (2x), 10.4., 22.11.2013
pro ZŠ s RVJ, Bronzová ul., Praha 5 (2x); ZŠ Campanus, Praha 4; ZŠ Litvínovská, Praha 9.

Pro ZŠ a MŠ byly realizovány programy:

- *Za tajemstvím písma a papíru* (11.1.(2 x), 14.2., 13.3., 10.4., 22.5., 25.6. (2x), 7.11. (2x), 8.11., 3.12. (2x), 6.12.2013)
- *Malý písař* (26.11.2013).

V rámci spolupráce s českými univerzitami uspořádalo NPMK tyto vzdělávací aktivity:

- komentovaná prohlídka stálé expozice pro studenty Pedagogické fakulty UK – doplňující pedagog. studium (4.1.2013)
- komentovaná prohlídka stálé expozice pro studenty VŠE (22.3.2013)
- přednáška pro studenty pedagogiky Filozofické fakulty UK o fungování NPMK, historii a možnostech bádání (19.11.2013)
- seminář pro studenty Pedagogické fakulty UK o E. Štorchovi (4.12.2013)
- seminář pro studenty Filozofické fakulty Univerzity J. E. Purkyně v Ústí nad Labem o učebnicích dějepisu (6.12.2013)

NPMK tyto akce realizuje každoročně na žádost zejm. pedagogických oborů českých vysokých škol.

Na základě žádosti realizovalo NPMK:

pro studenty:

- Gymnázia J. Nerudy, Praha 1, přednášku o J. A. Komenském během projektového dne (27.3.2013)
- Arcibiskupského gymnázia přednášku a dílnu o vývoji tiskového a psaného písma (21.11.2013).

pro zahraniční subjekty byla realizována komentovaná prohlídka stálé expozice:

- pro korejské pracovníky ve školství (31.7.2013)
- pro studenty ze SRN (27.8.2013).

odbornou praxi v NPMK absolvovali:

- Tereza Cmíralová a Pavla Kárníková, Gymnázium bratří Čapků a První české soukromé střední učiliště s.r.o., 23. – 30.5.2013
- Jitka Mucalíková a Lenka Brüknerová, Střední průmyslová škola grafická, Praha, 20. – 24.5. a 17. – 21.6.2013
- Tomáš Rozehnal, studentská brigáda, červenec 2013.

A.2.3.4 Přednášková činnost

Muzeum realizovalo cyklus odborných přednášek z dějin školství. NPMK se dále zapojilo do akcí vědeckého festivalu *Týden vědy a techniky* organizovaném AV ČR (1. – 15.11.2013).

Realizované přednášky:

- *Augustin Bartoš – pracovník Jedličkova ústavu*, 8.3.2013
- *Tvůrci českých slabikářů*, 14.2.2013
- *Zasloužilý učitel Ferdinand Krch*, 11.4.2013
- *Učitelé – pokusníci I. Ladislav Hanus a Marie Drástová*, 16.5.2013
- *Učitelé – pokusníci II. – Jan Hostáň*, 30.5.2013

V rámci 13. ročníku festivalu *Týden vědy a techniky* se uskutečnily v NPMK tyto přednášky a vzdělávací pořady:

- 1.11. *J. A. Komenský jako inspirativní postava naší historie (2 x)*
- 5.11. *Středověká škola*
- 6.11. *Tereziánští reformátoři školství. Aleš Pařízek a J. I. Felbiger*
- 6.11. *Tereziánské reformy školství*
- 7.11. *Vzdělávání dívek v Čechách*
- 9.11. *Veselé přírodní vědy – Roboti na startu*
- 12.11. *Školství v době První republiky*
- 14.11. *Školství v době Protektorátu Čechy a Morava*
- 14.11. *Zakladatel mateřských školek – Jan Vlastimír Svoboda – odkaz průkopníka předškolního vzdělávání u nás*
- 15.11. *Socialistické školství*

A.2.3.5 Prezenční činnost a spolupráce s médii

Během roku 2013 NPMK nadále spolupracovalo s Českým rozhlasem (ČRo). Muzeum spolupracovalo i s dalšími rozhlasovými stanicemi, televizí a tiskem.

Spolupráce s rozhlasem

- V roce 2013 se uskutečnila spolupráce s Českým rozhlasem Leonardo při realizaci cyklu „Za školou“ v rámci pořadu Monitor:
  - didaktické obrazy, 2.1.2013
  - trojrozměrné pomůcky, 9.1.2013
  - školní jídelny, 16.1.2013
  - školní fotografie, 23.1.2013
  - školní vysvědčení, 30.1.2013
  - školní výlety, 6.2.2013
  - třídní schůzky, 13.2.2013
  - výuka náboženství, 20.2.2013
  - maturity, 27.2.2013
- Rozhovor pro pořad Leonardo, ČRo – Dvojka o dějinách školství, 24. 9. 2013
- propagace NPMK:
  - ČRo 2 – Praha, nedělní Dobré ráno, Česko! (26.5.2013)

Spolupráce s televizí

- Česká televize, pořad Události, osobnost Zdeňka Nejedlého, 27.2.2013
- Česká televize, pořad Události, stará vysvědčení, 28.6.2013
- Česká televize, pořad Toulavá kamera, o výstavě *Poklady čtyř staletí*, vysíláno 3.11.2013
- Televize Barrandov, pořad Exkluziv, reportáž z vernisáže výstavy *Školní vysvědčení v proměnách času* v Galerii Evy Jandajské, 1.3.2013

Spolupráce s tiskem

Propagace krátkodobých výstav a akcí, na kterých se muzeum podílelo formou rozesílání tiskových zpráv i přímého oslovení vybraných novinářů (dle potřeby), zodpovídání novinářských dotazů a spolupráce na konkrétních tématech:

- 3.1.2013 Lidové noviny – politická výchova ve školách
- 24.1.2013 Lidové noviny – málotřídní školy
- 5.2.2013 Pražský deník – používání elektrických zvonků ve školách (telefonický dotaz)
- 11.2.2013 Pražský deník – historie zvonění ve školách

Ostatní kulturně-vzdělávací a prezentační aktivity

Literárně – dramatický cyklus ve spolupráci s agenturou AMOS *Návraty – zpět ke kořenům vzdělanosti*

- 14.3. 2013 Tao Te Ťing – Tao, kniha o Tao a ctnosti 15. 3.
- 15. 6. 2013 – Nezapomíná se navždy
- 26. 9. 2013 – Bedřichu Smetanovi s láskou

NPMK se zúčastnilo Národní soutěže muzeí Gloria musealis s výstavou *Poklady čtyř staletí* a publikací *Národní pedagogické muzeum a knihovna J. A. Komenského (1892-2012). Nástin historie.*

Den učitelů, 28. 3. 2013. Vstup do muzea zdarma. Spolupráce s VOŠ oděvního návrhářství a SPŠ oděvní, Praha 7.

Mezinárodní den muzeí, 18. 5. 2013. Hlavním tématem Dne muzeí byla *Muzea (paměť + tvořivost) = proměny společnosti*. NPMK se k akci připojilo, vstup do muzea byl zdarma.

Prezentace knihy Kamily Moučkové *Fejetony*, 25.6. 2013. V rámci této akce obdržela K. Moučková z rukou ředitelky NPMK medaili J. A. Komenského.

Dny evropského kulturního dědictví, 7. 9. 2013 a 15. 9. 2013. K akci se NPMK připojilo poprvé, byly připraveny čtyři komentované prohlídky budov muzea (prohlídky absolvovalo 168 účastníků).

Pražská muzejní noc, 14. 9. 2012 (původní termín Pražské muzejní noci byl 8. 6. 2013, avšak akce se z důvodu povodní nekonala). Během Muzejní noci probíhal doprovodný program: Předškolákův koutek, Debrujáрске pokusy, Písařský koutek, lepení plastových modelů bojové techniky s klubem Prosek Panthers, Roboti na startu (prezentace studentů Vyšší odborné školy a Střední průmyslové školy elektrotechnické F. Křížíka v Praze 1), připraveny byly i komentované prohlídky pro neslyšící.

Den seniorů, 1.10.2013. Vstup zdarma.

Slavnostní zahájení 21. ročníku ankety *Zlatý Ámos*, 9. 10. 2013. Akce se zúčastnili bývalí „zlatí Ámosové“, zástupci MŠMT, sponzorů a někteří senátoři.

Prezentace knihy Jaroslava Pánka *Historici mezi domovem a světem*, 19. 11. 2013. Akce se zúčastnila řada odborníků z akademických pracovišť v České republice (NPMK spolupracovalo na publikaci poskytnutím fotografií některých historiků).

II. ročník akce *Zámek plný knih* , 22. 11. 2013 Pardubice

Východočeské muzeum v Pardubicích, 22.11.2013, Mgr. M. Šustová, L. Dani

Cena ministra školství, mládeže a tělovýchovy za mimořádné výsledky ve výzkumu, experimentálním vývoji a inovacích za rok 2013

NPMK, 21.11.2013

Cena ministra školství, mládeže a tělovýchovy pro vynikající studenty a absolventy studia ve studijním programu pro rok 2013

NPMK, 5. 12. 2013

Přehled návštěvnosti akcí muzea

Návštěvníci v muzeu	Návštěvníci výstav zapůjčených NPMK (v jiných muzeích)	Prague Card	Celkem návštěvníků	Objednané vzdělávací pořady pro studenty		Akce pro veřejnost pořádané muzeem	
				počet objednávek	počet osob	počet akcí	počet osob
7141 z toho 3228 zdarma	22 442	393	29 976	50	1120	44	3441

A.2.6 Zahraniční spolupráce

Zahraniční spolupráce byla realizována v souladu s Plánem činnosti na rok 2013 za účelem prezentace českých dějin školství a rozvoje stávajících a navazování nových partnerských vztahů s obdobnými institucemi a společnostmi zejména v Evropě. Nadále byly udržovány kontakty s UNESCO a Radou Evropy. S posledně jmenovanou institucí byl dohodnut termín prezentace anglické verze výstavy o budování Památníku Hodonín a o vzdělávání Romů.

Tradiční spolupráce s polským Oblastním muzeem v Lešně byla v r. 2013 rozšířena o navázání osobních kontaktů s Muzeem varšavského povstání, Muzeem dějin polských Židů a Dokumentačním a badatelským centrem Korczakianum. NPMK s těmito institucemi navázalo kontakty v souvislosti s možnou spoluprací při budování Památníku Hodonín a v případě Korczakiana byla projednána možnost realizace společných projektů s Archivem P. Pittra a O. Fierzové.

Úspěšně pokračovala spolupráce s Ackermann – Gemeinde při realizaci výstav o P. Pittrovi *Europäischer Humanist Přemysl Pitter* ve Würzburgu (SRN) v únoru 2013. V roce 2013 se ve spolupráci s Nadačním fondem realizovaly nahrávky audio a videozáznamy vzpomínek pamětníků na působení P. Pittra v SRN (tzv. „německé děti“ z akce „zámky“):

- v lednu 2013 záznam vzpomínek **Edeltraud Kretschmer** (Mnichov, SRN)
- v dubnu a květnu 2013 záznam vzpomínek **Brigitte Zarges** (Riedstadt – Goddela)
- v červenci 2013 záznam vzpomínek **Pavla Kohna** (Figling, Německo).

NPMK zahájilo spolupráci s Českou školou v Římě, kterou v rámci mezinárodního programu *Česká školy bez hranic* realizuje od r. 2011 krajanský spolek Associazione Praga. Výuka probíhá jedenkrát týdně pro děti především ze smíšených manželství a českých rodin žijících v Římě a okolí. Výuka se obsahově řídí Rámcovým vzdělávacím programem MŠMT. V rámci podpory výuky ředitelka NPMK zahájila projekt Školní rok s J. A. Komenským. Žáci byli seznámeni s osobností a dílem J. A. Komenského, citacemi z vybraných děl Komenského atd.; také byla dohodnuta zápůjčka výstavy o Komenském, přednášky o Komenském pro děti, rodiče a zainteresovanou veřejnost na rok 2014.

Pokračovala spolupráce s evropskými pedagogickými muzei a univerzitami, zejména účastmi na mezinárodních konferencích Srbsku a Slovinsku (výborná spolupráce je s pedagogickými muzei v Bratislavě a Lublani prostřednictvím výměny publikací). Byly též navázány kontakty s krajanskými sdruženími v zahraničí, konkrétně s Ústavem pro kulturu vojvodinských Slováků a Sdružením Jednota – Daruvar (krajanský spolek Čechů v Chorvatsku). Jednalo se zejména o spolupráci formou zápůjček výstav ze strany NPMK či spolupráci při výzkumu dějin místního „krajanského“ školství.

Pokračovala rovněž spolupráce s Muzeem Komenského v Naardenu (Nizozemí), zejména realizací mezinárodní konference o J. A. Komenském v říjnu 2013 a zapůjčením výstavy *Komenského fascinující labyrint světa a ráj srdce v kolážích Miroslava Huptycha* z NPMK u příležitosti této konference.

Potěšující je zájem o NPMK mezi zahraničními subjekty, které se projevují i objednávkou komentovaných prohlídek stálé expozice:

- 31. 7. 2013 pro korejské pracovníky ve školství
- 27. 8. 2013 pro německé studenty.

Konkrétní akce v zahraničí:

10. 2. – 13. 2. 2013, Würzburg (SRN)

Účel cesty: realizace muzejní výstavy *Europäischer Humanist Přemysl Pitter* a účast na opeře Brundibár, ve které hrála jedna z Pittrových dětí.

Výstava *Europäischer Humanist Přemysl Pitter* byla jako partnerský projekt s Ackermann – Gemeinde započata v roce 2011. Součástí představení opery Brundibár byla i panelová diskuse s pamětníky – některými původními účinkujícími v opeře Brundibár. Během pobytu se dále uskutečnila jednání s představiteli Ackermann – Gemeinde setkání s pamětníky působení P. Pittra a O. Fierzové („německé děti“), přijetí pamětníků původních účinkujících v opeře Brundibár v Terezíně na radnici, mj. za účasti velvyslance ČR v Německu či izraelského generálního konzula.

21. 2. – 26. 2. 2013, Nový Sad, Bělehrad, (Srbsko); Bratislava (Slovensko)

Účel cesty: účast na konferenci *Juraj Ribay 1812 – 2012: Život a dielo* s příspěvkem: *Ribayovy lidovýchovné spisy v kontextu osvícenské naučné literatury*. PhDr. Jan Šimek, Ph.D. přednesl hlavní referát: *Několik poznámek k předlohám „Pravidel moresnosti“ a „Katechysmu o zdraví“*; návštěva partnerských pedagogických muzeí v Bělehradě (Srbsko) a Bratislavě (Slovensko).

V Pedagogickém muzeu v Bělehradě byl navázán kontakt s pracovníci muzea, která mj. roku 2002 připravila výstavu o Československé škole v Bělehradě (fungovala přibližně v letech 1923 – 1960). S Múzeem školstva a pedagogiky v Bratislavě NPMK spolupracuje: spolupráce je oboustranně hodnocena jako vynikající a je velký zájem na jejím dalším rozvíjení a prohlubování. Návštěva pedagogických muzeí přispěla k posílení vzájemných dobrých vztahů.

3. 4. – 11. 4. 2013, Osvětím (Polsko); Mauthausen (Rakousko)

Účel cesty: Návštěva evropských památníků zabývajících se tématem holocaustu v souvislosti s přípravou expozice v Památníku Hodonín

12. 5. – 14. 5. 2013, Berlín (SRN)

Účel cesty: natočení dokumentární výpovědi s pamětníkem působení P. Pittra a sběr archiválií.

Sběr archiválií a natočení dokumentární výpovědi s panem Hansem Wundrem souvisí s plánovaným záměrem vydat korespondenci P. Pittra a O. Fierzové se „zámeckými dětmi“.

Natáčení se uskutečnilo v pondělí 13.5. přímo v domácím prostředí pana Wundra muzejními pracovníky. Byly přefotografovány i dokumenty a fotografie související s tématem. Na místě byla provedena kontrola natočených záběrů a v případě potřeby byly provedeny následné.

27. 6. – 30. 6. 2013, Lublaň (Slovinsko)

Účel cesty: účast na konferenci *„15th International Symposium on School Life 2013 – Creating Links in Education“* v Lublani (Slovinsko) s příspěvkem: *Ústřední spolek jednot učitelských a pražské pedagogické muzeum*.

Konference byla další z řady pravidelných symposií evropských pedagogických muzeí, tématem tohoto byly učitelské spolky a jejich přínos pro rozvoj vzdělávání. PhDr. J. Šimek, Ph.D. kromě přednesení příspěvku moderoval jednu ze sekcí konference. Na konferenci byla prezentována nově vzniklá organizace „International Network of School Heritage“ (INOS). Účastníci konference i pořadatelé byli průběžně seznamováni s činností NPMK.

1. 10. – 6. 10. 2013, Naarden, Amsterdam (Nizozemí)

Účel cesty: účast na konferenci *Comenius Conference Naarden* a instalace výstavy *Komenského fascinující Labyrint světa a ráj srdce* v Naardenu.

Mezinárodní konference na téma *Klíč k pochopení myšlení J. A. Komenského v naší době* představila příspěvky řady významných mezinárodně uznávaných vědců v oboru komeniologie z akademických i muzejních pracovišť z Německa, Nizozemí, Jižní Koreje, Japonska, Brazílie, Polska, Slovenska a Česka. Konference byla připravována ve spolupráci s NPMK (PhDr. M. Pánková).

V rámci konference byla účastníkům slavnostně zpřístupněna výstava *Komenského fascinující Labyrint světa a ráj srdce*, kterou zapůjčilo NPMK a jeho pracovníci zároveň na místě provedli instalaci výstavy. Výstava sklídila u návštěvníků velké uznání, ředitelka NPMK předala Komenského medaile představitelům Komenského muzea v Naardenu a zahájila vernisáž výstavy v mauzoleu J. A. Komenského v Naardenu.

11. – 16. 9. 2013, Varšava, Osvětim (Polsko)

Účel cesty: návštěva významných polských muzeí zejm. v souvislosti s budováním Památníku Hodonín.

Navštíveny byly: Muzeum varšavského povstání, Muzeum dějin polských Židů, Památník Auschwitz a Auschwitz II–Birkenau. Zkušenosti získané v polských muzeích využije NPMK v rámci budování Památníku Hodonín. Navštíveno bylo i Dokumentační a badatelské centrum Korczakianum, kde byla projednána možnost spolupráce s Archivem P. Pittra a O. Fierzové. Dále se uskutečnilo setkání s ředitelem Českého centra ve Varšavě, které bylo zaměřeno především na organizační záležitosti týkající se připravovaných výstav NPMK v Polsku.

28. 11. – 2. 12. 2013, Řím (Itálie)

Účel cesty: zahájení a podpora projektu *Školní rok s J. A. Komenským* v České škole v Římě, který připravilo NPMK spolu se zahraničním odborem MŠMT.

V rámci mezinárodního programu Česká škola bez hranic, do něhož se v r. 2011 zapojil spolek Associazione Praga, funguje v Římě Česká škola. Výuka České školy v Římě se řídí Rámcovým vzdělávacím programem MŠMT pro žáky 1. – 9. tříd a koná se jednou týdně. V roce 2013 byl zahájen ředitelkou PhDr. M. Pánkovou projekt Školní rok s J. A. Komenským. Bylo konstatováno, že projekt napomáhá nejen žákům se seznámit s nejvýznamnějšími osobnostmi české kultury a vzdělanosti. Vedení školy uvítalo přítomnost zástupce MŠMT. V tomto projektu se bude pokračovat v roce 2014 přednáškou a výukou o Komenském, soutěžemi aj.

A.3 Pedagogická knihovna

A.3.1 Základní informace

Pedagogická knihovna J. A. Komenského (PK) je s účinností od 1. 7. 2011 oddělením Národního pedagogického muzea a knihovny J. A. Komenského.

Pedagogická knihovna je podle zákona č. 257/2001 Sb., o knihovnách a podmínkách provozování veřejných knihovnických a informačních služeb (knihovní zákon), specializovanou knihovnou v působnosti Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy ČR (MŠMT ČR). Poskytuje knihovnické a informační služby právnickým a fyzickým osobám, především z oblasti vysokého školství, výzkumu, vzdělávání a dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků. Současně plní funkce veřejně přístupné vědecké knihovny s celostátní působností, která vytváří a spravuje státem dotovaný fond domácí a zahraniční literatury, informačních pramenů a zdrojů z oblasti výchovy, vzdělávání, školství a příbuzných společenských věd. Svůj fond zpřístupňuje prostřednictvím výpůjčních, reprografických, elektronických, rešeršních, bibliografických, informačních a publikačních služeb především pedagogické a studující veřejnosti.

Jako specializovaná knihovna vytváří PK také historické fondy učebnic, komeniologické literatury a literatury pro děti a mládež, buduje a zpřístupňuje sekundární informační fondy, dokumentačně zpracovává českou i zahraniční článkovou pedagogickou literaturu do Kosabi – Kooperačního systému článkové bibliografie, budovaného v Národní knihovně ČR.

Od 1. 4. 2011 PK zajišťuje také činnost specializované pobočky pro zaměstnance ministerstva školství v objektu MŠMT ČR v Karmelitské ulici v Praze 1.

PK je zapsána v evidenci knihoven Ministerstva kultury ČR pod č. 6251/2011.

A.3.2 Činnost v roce 2013

I v roce 2013 směřovala činnost knihovny ke zkvalitnění služeb poskytovaných uživatelům přímo v budově knihovny i vzdáleným uživatelům, kteří do knihovny vstupují prostřednictvím internetu. Katalog na webu knihovny umožňuje čtenářům nejen prohlížet a vyhledávat záznamy, ale zároveň i objednávat knihy z kteréhokoliv počítače připojeného na internet. Mimopražští uživatelé si mohou knihy objednat prostřednictvím meziknihovní výpůjční služby z nejbližší veřejné knihovny. Tato služba spolu s elektronickou Pedagogickou knihovnou (e – PK), která je navázaná na katalog knih, časopisů a databázi článkové literatury (PBD), zpřístupňuje fondy a služby PK pedagogickým pracovníkům z celé republiky. Návštěvnost webových stránek PK se každoročně zvyšuje, v roce 2013 se pohybovala kolem 535 návštěv za den.

V roce 2013 knihovna pokračovala v retrokonverzi hlavního fondu PK, a to ve dvou oddělených částech – retrokonverze nejstaršího fondu knihovny od 18. století po rok 1940 a retrokonverze fondu od roku 1973 zpětně. Současně se rozběhlo zpracování unikátního fondu výročních zpráv. Celkem bylo zpracováno cca 10 000 záznamů, z nichž část již byla převedena do hlavní databáze PK. Maximální zpřístupnění fondu uživatelům prostřednictvím online katalogu na webu PK patří mezi hlavní cíle retrokonverze (retrospektivní katalogizaci knihovna zahájila v roce 2010).

V průběhu roku 2013 se pracovníci PK účastnili řady seminářů, odborných školení a vzdělávacích kurzů. Uskutečnilo se také několik exkurzí pro studenty pedagogických fakult a středních pedagogických škol.

Vzhledem k záměru MŠMT přestěhovat knihovnu do nových prostor v Jeruzalémské ulici pokračují přípravné práce v rámci plánované rekonstrukce objektu.

A.3.3 Knihovní fond

A.3.3.1 Budování knihovního fondu

Knihovna nakupuje, trvale uchovává a půjčuje odbornou literaturu z oblasti pedagogiky, výchovy, vzdělávání a školství v kontextu společenských věd. Nákup knihovního fondu vychází ze schváleného akvizičního plánu knihovny, který byl tematicky dodržen. Vzhledem k průběžnému nárůstu cen knih se akvizitěři také snaží využívat možnost nákupu přímo u vydavatelů. Nezanedbatelnou část knih, především z oblasti literatury pro děti a mládež, získává knihovna nakladatelskými dary.

Knihovní fond specializované pobočky MŠMT je doplňován především na základě návrhů zaměstnanců ministerstva, nákup publikací je realizován jen po písemném schválení oprávněné osoby z MŠMT.

Knihovní fond

Nákup knihovního fondu v roce	2012	2013
Celkem (Kč)	900 000	950 000
knihy	498 000	540 000
časopisy	402 000	410 000
Přírůstek primárních fondů celkem (svazky)	4 093	8 091*
z toho: hlavní fond	3 177	6 974
Sukova studijní knihovna	619	708
pobočka na MŠMT	173	409
Počet titulů odebíraných časopisů	210	222
z toho: hlavní fond	155	167
Sukova studijní knihovna	8	8
pobočka na MŠMT	47	47

* nárůst v důsledku zpětného zpracovávání výročních zpráv

Doplňování a údržba databází a katalogů PK

	V roce 2012 přibylo	2013
Databáze (knižní fond, Sukova knihovna, pedagogická bibliografická databáze vč. komenian)	53 672 záz. .	27 058 záz. *

* letošní nižší počet záznamů odpovídá průběhu retrokonverze, kdy masivní retrokonverze de facto skončila v r. 2012 a od roku 2013 probíhá především řešení problémových záznamů

V rámci spolupráce s Národní knihovnou ČR bylo předáno do Souborného katalogu ČR (CASLIN) celkem 7 895 záznamů. Velká část těchto záznamů byla vytvořena v rámci retrokonverze a z této dávky bylo v souborném katalogu založeno 2 543 nových záznamů dokumentů, tj. takových, které dosud žádná knihovna do souborného katalogu nenahlásila.

Do Kosabi (Kooperační systém článkové bibliografie) bylo v průběhu roku předáno na 1 130 anotovaných záznamů článků z českých pedagogických periodik.

Průběžně je udržován a aktualizován také Český pedagogický tezaurus (ČPT), který slouží k věcnému popisu dokumentů z oblasti pedagogiky a příbuzných oborů a k jejich zpětnému tematickému vyhledávání v katalogích a databázích. Údržba tezauru i ostatních rejstříků je v průběhu retrokonverze náročná na čas a pozornost. Aktuální verze ČPT je ve stromové struktuře vystavena na webu knihovny.

A.3.3.2 Ochrana a organizace knihovního fondu

V budově PK je uložen převážně tzv. živý fond, ze kterého se expeduje nejčastěji. V mimopražském skladu ve Lhotě je uložen starší knižní fond a starší ročníky časopisů, fond učebnic a skript.

V souvislosti s přestěhováním fondu byla v roce 2012 zahájena průběžná revize a profilace knihovního fondu, která pokračovala i v letošním roce, kdy jsme se zaměřili převážně na vytipování a revizi knih vydaných před rokem 1850. Jednalo se o knihy ve skladu ve Lhotě, v budově v Mikulandské, ve fondu komenian, učebnic a Sukovy knihovny.

Knihy vydané před r. 1850 jsou v současné době uloženy ve Lhotě, v místnosti ve zvláštním ochranném režimu. Pravidelně je měřena vlhkost a teplota a z preventivních důvodů jsou restaurátorkou prováděny stěry. Dohledávání knih stále pokračuje v souvislosti s probíhající retrokonverzí fondu a kompletováním fondu komenian. Několik nejvíce poškozených tisků bylo opraveno a zrestaurováno.

U běžného fondu proběhla revize a dolepování čárových kódů signatury I, III (běžný fond a fond učebnic ve Lhotě), VI (fond učebnic ve Lhotě a běžný fond v knihovně). Celkem bylo zrevidováno cca 26 976 svazků.

Z důvodu sjednocení péče o staré tisky byla zpracována Koncepce ochrany a péče o staré tisky ve spolupráci s odbornými pracovníky muzea.

A.3.3.3 Implementace, rozvoj a správa knihovnických technologií

Správu sítě v PK, údržbu a rozvoj knihovnických technologií a metodickou podporu pro odborné knihovnické činnosti zajišťuje oddělení IT a projektů (podrobně viz část Odd. IT a projektů).

A.3.4 Služby uživatelům

Důležitou součástí práce knihovny je také individuální práce s uživateli. V souladu s knihovním zákonem poskytuje PK jako veřejná knihovna svým uživatelům, studentům, učitelům, vědeckým a odborným pracovníkům i ostatní veřejnosti širokou škálu knihovnických a informačních služeb: výpůjční služby včetně meziknihovních služeb, rešeršní služby z vlastních i externích zdrojů, referenční, informační a reprografické služby z fondu knihovny a služby elektronické Pedagogické knihovny (e – PK).

A.3.4.1 Studovna

je přístupná všem návštěvníkům knihovny. Neregistrovaný uživatel má k dispozici volně přístupný knižní a časopisecký fond studovny a možnost vyhledávání v elektronickém katalogu i ve starších lístkových katalogích. Knihy jsou ve studovně uspořádány podle jednotlivých oborů, především současné učebnice s platnou schvalovací doložkou MŠMT, školské právníké dokumenty, vzdělávací programy, učební osnovy, encyklopedie. Volně přístupné jsou také nové i starší ročníky českých a zahraničních časopisů. Registrovaní čtenáři mají navíc přístup k internetu, k oborově zaměřeným volně přístupným databázím (např. Jednotná informační brána, která obsahuje souborné katalogy našich i zahraničních knihoven

a další informační zdroje), tito čtenáři mohou ve studovně používat vlastní notebooky vč. připojení na internet prostřednictvím WiFi.

Ve studovně byl zahájen prodej publikací a propagačních materiálů NPMK.

A.3.4.2 Půjčování knih

mimo budovu knihovny, včetně meziknihovní výpůjční služby, je vázáno na registraci čtenáře. Výpůjční lhůta je jeden měsíc, výpůjčku lze až 3x prodloužit. Ve studovně i půjčovně jsou poskytovány konzultace k práci s knihovnickým systémem, ve studovně jsou uživatelé zaškoleni v práci s českými i zahraničními databázemi.

A.3.4.3 Informační, referenční, reprografické a rešeršní služby

jsou poskytovány všem uživatelům knihovny. Odborní pracovníci knihovny zpracovávají podle požadavků čtenářů bibliografické rešerše, poskytují konzultace a zodpovídají různě náročné dotazy. Základním zdrojem pro vypracování rešerše jsou katalogy PK a Pedagogická bibliografická databáze (PBD), která obsahuje bibliografické záznamy článků z odborných českých a zahraničních časopisů a sborníků z oblasti pedagogiky od roku 1990 do současnosti, součástí jsou i kmeny. Analyticky zpracované záznamy z českých pedagogických periodik předává knihovna Národní knihovně ČR do Kosabi a podílí se tak na tvorbě národní registrující článkové bibliografie.

Knihovna je zapojena do celonárodní webové služby „Ptejte se knihovny“, kde jsou zodpovídány faktografické, bibliografické a informační dotazy. Jde o službu českých knihoven určenou široké veřejnosti. Odpověď na zadanou otázku obdrží tazatel na svou e – mailovou adresu do 48 hodin od doručení dotazu (v pracovní dny). V rámci této služby bylo letos zodpovězeno na více než 40 dotazů všeobecného i speciálního charakteru.

A.3.4.4 Centrum pro školní knihovny (CŠK)

funguje na principu průběžně aktualizovaných webových stránek. Je dostupné na adrese <http://csk.npmk.cz/>. Učitelům, kteří mají na starosti školní knihovnu, a knihovníkům základních a středních škol nabízíme informace z oblasti vedení školních knihoven, plánování, legislativy a také informace o možnostech dalšího vzdělávání. Průběžně jsou zodpovídány dotazy směřované na CŠK prostřednictvím služby „Ptejte se CŠK“.

Kromě podpory školních knihoven je hlavním cílem CŠK podpora rozvoje čtenářství a čtenářské gramotnosti. K tomuto cíli směřují aktivity propagované na webových stránkách – informace ze zajímavých akcí a projektů škol, školních knihoven a organizací, se kterými CŠK spolupracuje (Celé Česko čte dětem, Centrum dětského čtenářství, Rosteme s knihou, Moravskoslezská vědecká knihovna v Ostravě, nakladatelství JaS) a zajímavé publikace, které mohou školní knihovny využít.

Aktivity: účast v porotě soutěže OKNA (O knihovnických aktivitách) – soutěžní přehlídka činností dětských knihoven, účast na semináři „Knihovna jako místo učení“ v Goethe institutu v Praze, návštěva Slovenské pedagogické knihovny v Bratislavě a pracovní jednání s ústřední metodičkou a ředitelem knihovny v rámci Mezinárodní konference „Školské knihovny jako informační a kulturní centra škol“. Společně s pracovníky Národní knihovny jednání na Ministerstvu kultury o možnostech propagace školních knihoven. Průběžná spolupráce s Klubem školních knihoven SKIP Praha, účast na mezinárodní konferenci v Národní technické knihovně (NTK) „Čtení dětem mění životy“ (organizovalo Celé Česko čte dětem). V rámci Měsíce školních knihoven proběhl 4. ročník Česko – slovenského projektu Záložka do knihy spojuje školy. Spolupráce na organizaci a prezentaci CŠK na pracovním setkání o literatuře pro děti a mládež pro pracovníky školních a veřejných knihoven (přednáškový sál NPMK). Navázání spolupráce s organizací Nová škola, o.p.s. a podpora grantového projektu Brána ke vzdělání: školní čtenářské kluby.

A.3.4.5 Elektronická pedagogická knihovna (e – PK)

je službou PK a knihoven pedagogických fakult, která je určena především učitelům, dalším pedagogickým pracovníkům a studentům pedagogiky. Současně je však k dispozici pro každého, koho zajímá cokoli z tematické oblasti pedagogiky, školství, výchovy, vzdělávání a dalších souvisejících vědních disciplín. Základními službami jsou služby typu document delivery, tzn. elektronické dodávání kopií dokumentů, a rešeršní služby – zhotovování rešerší podle zadání uživatele. e – PK poskytuje služby zaměřené především na periodika, tj. oblast literatury, ve kterých se nové informace objevují nejrychleji. Hlavním cílem je poskytovat knihovnické a informační služby uživatelům prostřednictvím internetu a zkvalitnit přístup ke knihovním fondům a službám všech zúčastněných knihoven všem uživatelům. Přístup uživatelů do systému je umožněn prostřednictvím uživatelských kont a databází. Ceny za služby jsou stejné jako v klasické knihovně, s výjimkou autorského poplatku za elektronické kopie.

e – PK je přístupná na adrese <http://www.epk.cz> nebo na webové stránce knihovny www.npmk.cz.

Služby e – PK využívá stále více uživatelů. Služby jsou poskytovány jak z fondu PK, tak prostřednictvím meziknihovnických služeb, a to i z knihoven, které nejsou součástí e – PK.

Provoz e – PK zajišťuje odd IT a projektů (viz níže).

A.3.4.6 Specializovaná pobočka MŠMT

poskytuje knihovnické a informační služby výhradně pracovníkům ministerstva školství.

Registrovaní čtenáři

Rok	2012	2013
Celkem	6 029	6 674
z toho aktivní/ nově registrovaní	2 258	1 990
studující	2 759	2 954
pracovníci školství	1 309	1 521
ostatní čtenáři	1 961	2 199
Registrovaní uživatelé e – PK	310	371

V databázi jsou registrovaní pouze čtenáři, kteří jsou aktivními uživateli knihovny v posledních dvou letech a dále ti, vůči kterým má knihovna pohledávky (dle zákona o ochraně osobních údajů).

Návštěvníci knihovny celkem

Rok	2012	2013
Celkem:	24 824	24 812
z toho: půjčovny	16 715	17 002
studovny	6 858	6 560
Sukovy studijní knihovny	297	256
bibliografické studovny	117	102
pobočky na MŠMT	837	892
Virtuální návštěvníci knihovny (web PK)	185 451	195 233

Údaje zahrnují četnost návštěv registrovaných i neregistrovaných čtenářů, kterým jsou poskytovány pouze prezenční služby z fondu studoven. Každoročně se zvyšuje počet virtuálních návštěvníků knihovny, čtenáři čím dál tím více využívají výhody vzdáleného

přístupu, možnosti objednávky knih nebo časopisů přes webový katalog. Současně mírně klesající tendenci má návštěvnost studoven, vzhledem k dostupnosti vybraných fulltextů v externích databázích.

Výpůjčky

Rok	2012	2013
Celkem svazků	75 988	82 178
Absenční	47 931	51 576
Prezenční: hlavní fond	26 290	28 201
Sukova studijní knihovna	657	917
pobočka na MŠMT	1 110	1 484
Fotokopie náhradou za výpůjčku (strany)	15 002	14 271
Meziknihovní výpůjční služba (MVS)	430	388
e – PK kopie	2 321	2052
e – PK rešerše	19	61

A.3.5 *Spolupráce s českými a zahraničními institucemi*

PK spolupracuje s Národní knihovnou ČR na tvorbě Souborného katalogu ČR a spolupodílí se na vytváření národní registrující článkové bibliografie, knihovna je garantem za oblast pedagogiky a školství. Spolupracuje s knihovnami se stejným oborovým zaměřením, s Moravskou zemskou knihovnou a se Slovenskou pedagogickou knihovnou v Bratislavě, rozvíjí služby e – PK ve spolupráci s knihovnami pedagogického zaměření, s EURYDICE v oblasti tvorby a údržby Českého pedagogického tezauru v návaznosti na tezaurus TESE, s českou sekcí IBBY UNESCO a Obcí spisovatelů v oblasti propagace kvalitní dětské četby, s Klubem dětských knihoven SKIP a Klubem školních knihoven v oblasti podpory školních knihoven prostřednictvím Centra pro školní knihovny. Dále spolupracuje s katalogizační komisí a s komisí pro služby pod hlavičkou SKIP a České informační společnosti (ČIS).

A.3.6 *Sukova studijní knihovna literatury pro mládež*

Anketa „SUK – čteme všichni“

Na počátku dubna 2013 byla vyhodnocena celostátní anketa dětí, učitelů a knihovníků o nejoblíbenější knihu pro děti uplynulého kalendářního roku „SUK – Čteme všichni 2012“. Ankety, která probíhá pravidelně ve spolupráci s Klubem dětských knihoven, se v letošním roce zúčastnilo cca 3 500 dětí z celé republiky. Anketní lístky byly k dispozici na webu knihovny od ledna do března 2013.

Anketa je doplněna o pohled učitelů českého jazyka a literatury a knihovníků, kteří pracují s dětmi, na současnou literární produkci pro děti a mládež. Slavnostního vyhlášení výsledků, které proběhlo 10. dubna 2013 v Památníku národního písemnictví, se zúčastnili zástupci dětských čtenářů a knihovníků z celé republiky, spisovatelé, výtvarníci, nakladatelé a zástupce MŠMT ČR. Závěrem se uskutečnila autogramiáda přítomných českých spisovatelů a výtvarníků.

Přehled oceněných knih:

Cena dětí:

1. místo: Jeff Kinney: Deník malého poseroutky 5 : Ponorková nemoc (CooBoo)
2. místo: Petra Braunová: Tramvaj plná strašidel / ilustroval Filip Pošivač (Albatros)
3. místo: Miloš Kratochvíl: Pes nám spadla / ilustrovala Eva Sýkorová – Pekárková (Mladá fronta)

Cena knihovníků klubu dětských knihoven SKIP:

1. místo: Daniela Krolupperová: Společenstvo klíčníků / ilustrovala Barbora Kyšková (Albatros)
2. místo: Pavel Čech: Velké dobrodružství Pepíka Sřechy (Petrkov)
3. místo: Renáta Fučíková: Antonín Dvořák (Práh)

Cena učitelů za přínos k rozvoji dětského čtenářství:

Petra Braunová: Tramvaj plná strašidel / ilustroval Filip Pošivač (Albatros)
Jiří Dědeček: Pohádky o Malé tlusté víle / ilustroval Petr Nikl (Meander)
Renáta Fučíková: Antonín Dvořák (Práh)
Radek Malý: Poetický slovníček dětem v příkladech / ilustroval Daniel Michalík (Meander)

Cena Noci s Andersenem: Ivona Březinová: Natálčin andulák / ilustrovala Lucie Dvořáková (Meander)

Ve čtvrtém čtvrtletí, dne 13. 11. 2013, se uskutečnilo pracovní setkání knihovníků školních knihoven a dětských oddělení veřejných knihoven zaměřené na literaturu pro děti a mládež. Setkání se konalo ve společenském sále Národního pedagogického muzea a knihovny J. A. Komenského. Akce se zúčastnilo cca 45 knihovnic (z velké části z mimopražských knihoven).

Program:

- Šifrování – rozvoj čtenářské gramotnosti pomocí netradičních forem práce s knihou a ukázkou začlenění do ŠVP (Edita Vaničková Makosová, Gymnázium Příbram).
- Informace z Centra pro školní knihovny (Radmila Indráková, Pedagogická knihovna J.A.K.).
- Informační vzdělávání v praxi aneb výuka v knihovně (Lenka Navrátilová, MK Polička).
- Novinky ve fondu Sukovy studijní knihovny literatury pro mládež a vyhlášení ankety „SUK – Čteme všichni 2013“ (Alice Košková, Pedagogická knihovna J.A.K.).
- Centrum dětského čtenářství – přehlídka OKNA 2013 (Ludmila Prokopová, CDC Knihovna J. Mahena v Brně).
- Seznámení s tvorbou a prací spisovatelky, scénáristky a režisérky Moniky LeFay (Monika LeFay, Praha).
- Novinky z nakladatelství JaS (Jana Semelková, Praha).

A.4 Oddělení IT a projektů

Oddělení IT a projektů (dále jen OITP) bylo zřízeno k 1. lednu 2013. OITP řeší tyto základní úkoly:

- provoz a správa informačních a komunikačních technologií používaných v NPMK vč. zajištění provozu knihovního systému na pobočce na MŠMT
- vývoj a správa SW pro potřeby odborných oddělení i uživatelů NPMK
- správa databází a supervize dat
- provoz a správa e – PK – elektronické pedagogické knihovny
- provoz a správa webu NPMK
- metodická pomoc, konzultace a školení zaměstnanců
- technická pomoc uživatelům NPMK, zejména pak uživatelům Pedagogické knihovny při využívání služeb knihovny včetně e – PK
- implementace nových informačních technologií do provozu/procesů muzea a knihovny, včetně výstav a muzejních expozic
- řešení projektů z oblasti IT a spolupráce na řešení ostatních projektů NPMK z hlediska IT (viz též část A.5.4 Rezortní projekty a digitalizace a Příloha – Projekty).0

A.4.1 Elektronická pedagogická knihovna (e – PK)

Na základě smluvního vztahu s registrovanými uživateli e – PK zajišťuje OITP služby typu *document delivery* prostřednictvím kooperačního systému e – PK. Jedná se zejména o rešeršní služby z databází PK, reprografické služby včetně zajištění kopií prostřednictvím meziknihovních, resp. mezinárodních meziknihovních služeb, a dále průběžnou službu Current Contents, tj. kopie z docházejících čísel časopisů.

Ke dni 31.12.2013 byl v e – PK registrováno 371 uživatel. Skladba uživatelů e – PK je obdobná jako u uživatelů PK, převážnou většinu tvoří pedagogové a studenti pedagogických fakult a učitelé základních a středních škol.

Za rok 2013 bylo poskytnuto 2052 kopie dokumentů z fondu PK, resp. z dokumentů získaných meziknihovní službou, a 61 rešerše. Vyúčtování služeb probíhá pravidelně 1x měsíčně a 4x ročně jsou předávána hlášení o poskytnutých autorskoprávně chráněných elektronických kopiích do Národní knihovny ČR, která na základě uzavřené smlouvy předává sumarizaci správci autorských práv Dilia.

A.4.2 Implementace, rozvoj a správa knihovnických technologií

Nejvyšší prioritou v rámci činností OITP je zajištění provozu, správy a průběžných aktualizací automatizovaného knihovního systému Pedagogické knihovny J. A. Komenského, provoz systému v pobočce na MŠMT a provoz služeb e – PK v modulu DDS (document delivery service). Bez korektního fungování obou systémů by byl ohrožen provoz služeb PK včetně služeb pobočky. OITP dále zajišťuje správu databází, dat včetně supervize záznamů z retrokonverze a předávání záznamů do celostátní databáze Souborný katalog ČR.

OITP zajišťuje kompletní technickou správu hardware a software v PK. Dále zajišťuje provoz, správu a aktualizace webu NPMK (www.npmk.cz) včetně subwebů e – PK (www.epk.cz), Centra pro školní knihovny (csk.npmk.cz) a Archivu P. Pittra a O. Fierzové APP (pitter.npmk.cz). OITP dále aktualizuje obsah stránky NPMK v rámci sociální sítě Facebook.

OITP průběžně zajišťuje metodickou pomoc, konzultace a školení zaměstnanců NPMK a také technickou pomoc uživatelům NPMK, zejména pak uživatelům Pedagogické knihovny při využívání služeb knihovny včetně e – PK

Současně s digitalizací APP řešila OITP i aplikaci pro provoz digitální knihovny v PK. Možnost parametrizace systému Verbis/Portaro, aplikovaná v projektu digitalizace a následného zpřístupnění APP, umožňuje snadnou správu záznamů digitálních / digitalizovaných dokumentů včetně jejich následného zpřístupnění v online katalogu na webu NPMK.

Spolu s provozem knihovního systému KP – WIN SQL poskytovalo OITP technologickou podporu v rámci čtvrtého roku projektu systematické retrokonverze celého knihovního fondu PK.

S ohledem na nutnost modernizace knihovního systému začalo OITP řešit přechod na novou verzi AKS – SW Verbis a Portaro (OPAC). Ve spolupráci s firmou KP – SYS byly provedeny testovací importy všech dat, které proběhly zcela korektně. Přechod do ostré verze nového systému je plánován na 1. čtvrtletí 2014, kdy bude dokončeno testování posledních funkcí výpůjčního systému a správa tezauru ve stromové struktuře.

Pracovníci OITP průběžně řešili technickou správu hardwaru a softwaru v PK, včetně pravidelného zálohování dat. V roce 2013 rovněž proběhla kontrola licencí SW a vzhledem k plánovanému ukončení podpory operačního systému Windows XP výrobcem bylo rozhodnuto o přechodu na nový operační systém Windows 8.

Vzhledem k řadě změn v OITP bylo plnění úkolu „Zpracování koncepce rozvoje informačních technologií NPMK na roky 2013 – 2015“ odsunuto a místo něj byla zpracována „Koncepce digitalizace muzejních sbírek a knihovních fondů NPMK“ včetně „Interní směrnice k provádění digitalizace sbírkových předmětů a knihovních fondů NPMK“. Bez této koncepce by nebylo možné pokračovat v implementaci nových informačních technologií do provozu/procesů muzea a knihovny, včetně výstav a muzejních expozic.

A.5 Výstavní, publikační a vědecká činnost

A.5.1 Výstavní činnost

V roce 2013 se uskutečnily čtyři krátkodobé výstavy v NPMK. NPMK rovněž realizovalo další výstavy na MŠMT a další výstavy s partnerskými institucemi v ČR.

Stálá expozice

Odkaz J. A. Komenského. Tradice a výzvy české vzdělanosti Evropě

Krátkodobé výstavy

NPMK (v prostorách muzea Valdštejnská 20, není-li uvedeno jinak):

- *Poklady čtyř staletí*. Výstava k 120. výročí založení NPMK, (8.11.2012) – 4.6.2013 (výstava měla původně trvat do 16.6.2013, ale z důvodu preventivních opatření kvůli povodním, byla ukončena předčasně)
- *Komenského fascinující Labyrint světa a ráj srdce v kolážích Miroslava Huptycha*. Výstava u příležitosti 390. výročí vzniku tohoto Komenského díla, 20.6. – 29.9.2013
- *Hurá do školy. Výstava o prvňáčcích a (nejen) pro prvňáčky*. Výstava o historii elementárního vzdělávání, 24.10.2013 – (15.6.2014)
- *Cyryll mudřec a Method mnich*. Výstava připravená v rámci oslav 1150. výročí příchodu věrozvěstů na Velkou Moravu čerpala výhradně z fondu pedagogické knihovny (ukázky historických učebnic dějepisu, českého jazyka, čítanek, odborné literatury, periodik i literatury pro děti a mládež ze Sukovy knihovny). Zachytila vývoj cyrilometodějské tradice a měnící se výuku v návaznosti na politiku dané doby. 18.8.2013-(31.3.2014), v prostorách PK, Mikulandská 5.

ČR:

- *Evropský humanista P. Pitter (1895 – 1976):*
  - ČCE, kostel sv. Martina ve zdi, Praha 1, (26.11.2012) – 31.1.2013
  - komunitní centrum ČCE, Praha 6, 4. 4. 2013 – 28.4.2013
  - komunitní centrum ČCE, Rokycanův sbor, Rokycany, 24.10.2013 – (15.1.2014)
- *Hodonín u Kunštátu: Průsečík tragických osudů 1940 – 1950*, putovní výstava (2 paré, průběžně aktualizována a doplňována (historický úvod – časová osa, architektonické návrhy dostavby Památníku):
  - 1. paré
    - VOŠ a SPŠ elektrotechnická Františka Křížka, Praha 1, 7.1.–22.1.2013
    - Gymnázium Chodovická, Praha 9, 24.1. – 31.1.2013
    - Gymnázium Jižní Město, Praha 4, 31.1. – 8.2.2013
    - Střední odborná škola sociální, Praha 8, 8.2. – 15.2.2013
    - JABOK – VOŠ sociálně pedagogická a teologická, Praha 2, 11.3. – 22.3.2013
    - ZŠ T. G. Masaryka, Bohumín – Pudlov, 3.4. – 15.4.2013
    - ZŠ a MŠ Bohumín, tř. Dr. E. Beneše, 17.4. – 30.4.2013
    - ZŠ a MŠ Bohumín, Čs. armády, 30.4. – 24.5.2013
    - ZŠ a MŠ Bohumín – Skřečoň, 24.5. – 14.6.2013
    - ZŠ Předlice, Ústí nad Labem, 20.11. – 30.11.2013
  - 2. paré
    - Obec Hodonín u Kunštátu, 13.5. – 24.5.2013
    - ZŠ a MŠ Olešnice, 24.5. – 31.5.2013
    - ZŠ a MŠ Kunštát, 7.6. – 14.6.2013
    - VOŠ ekonomická a zdravotnická a Střední škola, Boskovice, 14.6. – 28.6.2013
    - Muzeum Boskovicka, 28.6. – 12.7.2013

- Městská knihovna Kunštát, 12.7. – 1.8.2013
  - Městský úřad Olešnice, 1.8. – 16.8.2013
  - Obecní úřad Rozseč nad Kunštátem, 16.8. – 30.8.2013
  - ZŠ a MŠ Nedvědice, 18.10. – 1.11.2013
  - Obecní úřad Štěpánov nad Svratkou, 20.9. – 4.10.2013
  - Obecní úřad Černovice, 6.9. – 20.9.2013
  - Obecní úřad Prosetín, 1.11. – 15.11.2013
  - Obec Sulíkov, 15.11. – 6.12.2013
- *Školní vysvědčení v proměnách času* Galerie Evy Jandějskové, Praha 5 – Smíchov, 1.–29.3.2013
  - *Cesta do hlubin kantorovy a študákovy duše. Pedagog a spisovatel Jaroslav Žák*
    - jako součást výstavy *Škola základ života*, Městské muzeum a galerie Polička, 20.4. – 1.9.2013
    - Vědecká knihovna Univerzity J. E. Purkyně v Ústí nad Labem, 31.10.2013 – (31.1.2014)
  - *Vzdělávání pro všechny:*
    - knihovna Univerzity J. E. Purkyně v Ústí nad Labem, 6.5. – 30.6.2013
    - Městská knihovna Havířov, 15.8. – 18.10.2013
    - Senát Parlamentu ČR, 5. – 18.11.2013
  - *Budování mostů. Daniel Arnošt Jablonský v Evropě raného osvícenství:*
    - Muzeum Novojičínska, pobočka Fulnek, 17.5. – 30.10.2013
    - Muzeum Komenského v Přerově, 4.11.2013 – (30.3.2014)
  - *Jakub Jan Ryba nejen jako autor české mše vánoční*, Vědecká knihovna Univerzity J. E. Purkyně v Ústí nad Labem, 2.7. – 31.10.2013
  - *Příběhy bezvýhradné lidskosti. Přemysl Pitter, výjimečná postava v dějinách 20. století:*
    - MŠ Milíčův dům, Praha 3, 9.11. – 22.11.2013
    - ZŠ Chelčického, Chelčického 43/2614, Praha 3, 25. 11. – 6.12. 2013

Zahraničí:

- *Europäischer Humanist Přemysl Pitter*. Německá verze výstavy o P. Pittrovi, ve spolupráci s Ackermann – Gemeinde, Würzburg (Německo) 10.2.– 3.3.2013
- *Komenského Labyrint světa a ráj srdce v kolážích Miroslava Huptycha*. Muzeum Comenius Naarden (Nizozemí), 1.10.2013 – (7.4.2014)

Neveřejné výstavy:

NPMK (předsálí Společenského sálu):

- *Historické plakáty NPMK*, prezentace fondu plakátů Historické podsbírký
- *Labyrint světa a ráj srdce*, výstava ilustrací Ruth Kohnové

MŠMT (budova A):

- *Mamuti, sloni, slůňata*, výstava z fondu školních obrazů NPMK a dětských výkresů na téma „sloni“
- *Historické plakáty NPMK*, prezentace fondu plakátů Historické podsbírký

ZOO Praha, Galerie Gočár

- *Mamuti, sloni, slůňata*, 1.6. – 25.8.2013
- *Staré školní obrazy zvířat Afriky*, 2.9.-27.10.2013

A.5.2 **Publikační činnost**

- Markéta Pánková, Michal Stehlík: *Vybudování Památníku romského holocaustu u Hodonína (okres Blansko), výzva a riziko*, In: Muzeum 51/1/2013, s. 52 – 56.
- Markéta Pánková, Michal Stehlík: *Příprava Památníku romského holocaustu u obce Hodonín. Jak přistoupit k citlivému tématu*, In: Dějiny a současnost, 8/2013, s.34 – 35.
- Markéta Pánková: *Rok s J. A. Komenským v České škole Řím*. In: www.msmt.cz.
- Markéta Pánková: *J. A. Komenský 1592 – 1670, Význam jeho díla pro Evropu, celý svět*, In: Zpravodaj Associazione Praga. Sdružení krajanů a přátel České republiky. Řím 2013, s. 39 – 40.
- Markéta Pánková: *Úvodní slovo*, In: Cyrill mudřec a Method mnich. Ukázky z historických učebnic a odborné literatury z fondu Pedagogické knihovny J. A. Komenského. Praha 2013, s. 4 – 5.
- Markéta Pánková: *Ohlédnutí za 120. výročí NPMK*, In: Bulletin Unie Comenius, ročník 20, č. 35 – 36, Praha 2012 (vyšlo v r. 2013).
- **Magdaléna Šustová (ed.): *Historia scholastica II. Názorné vyučování a škola. Historický vývoj a současné trendy používání didaktických pomůcek*. Praha 2013, 215 s. (dále jen „Historia scholastica II.“)**
- Jan Šimek: *Kabinety vybraných středních škol za Rakousko – Uherska pohledem výročních zpráv*, In: Šustová, Magdaléna (ed.). *Historia scholastica II*. Praha 2013, s. 74 – 85.
- Jan Šimek: *Šolski zvezki v čeških muzejskih zbirkah in predpisi o uporabi šolskih zvezkov v čeških šolah od konca 19. stol. do druge polovice 20. stoletja, Šolska kronika 1 – 2*. Lublaň 2013, s. 353 – 363. /=Školní sešity v českých muzejních sbírkách a předpisy upravující užití sešitů v českých školách od konce 19. století do druhé poloviny 20. století/
- Jan Šimek: *Ribayovy lidovýchovné spisy v kontextu osvícenské naučné literatury: Několik poznámek k předlohám „Pravidel moresnosti“ a „Katechysmu o zdraví“*, In: Linda, Jaromír (ed.). *Juraj Ribay 1812–2012 – Život a dielo*. Sborník z Medzinárodnej vedeckej konferencie a stretnutia konaného pri príležitosti 200. výročia úmrtia Juraja Ribaya v Novém Sade 22. – 23. februára 2013. /v tisku/
- **Alena Matyášová: *Vzácné školní obrazy. III. díl. Abeceda*. Praha 2013, 63 s.**
- Magdaléna Šustová: *Výuka dějepisu na českých středních školách v Protektorátu Čechy a Morava*, In: XIII. svatováclavské mezinárodní setkání v Jeseníku. Dějiny středního školství na Jesenícku. Jeseník 2013, s. 93–98.
- Jana Bartošová: *Sbírka školních vysvědčení uložená v Národním pedagogickém muzeu a knihovně J. A. Komenského*, In: Deset let Školy muzejní propedeutiky. Sborník absolventských prací žáků Školy muzejní propedeutiky Asociace muzeí a galerií České republiky 2008 – 2012, Praha 2013.
- Jana Bartošová: *Zhotovování školních pomůcek na Měšťanské škole v Černé Hoře*, In: *Historia scholastica II.*, Praha 2013, s. 126 – 134.
- Jana Bartošová: *Augustin Bartoš a péče o postiženou mládež v našich zemích*, In: *Dějiny a současnost*, speciální číslo *To byl český učitel*. /v tisku/
- **Zuzana Švastová a Jana Klimešová: *Cyrill mudřec a Method mnich. Ukázky z historických učebnic a odborné literatury z fondu Pedagogické knihovny J. A. Komenského*. Praha 2013, 159 s.**
- ***Památník Hodonín* – informační leták o historii místa budoucího Památníku (česká a anglická verze).**
- ***Příběhy bezvýhradné lidskosti. Přemysl Pitter, výjimečná postava v dějinách 20. století* – informační leták o odkazu P. Pittra a O. Fierzová.**

V r. 2013 byla připravena k tisku publikace prof. Ctibora Nečase *Pamětní seznam II – Hodonín* v nové edici Památník Hodonín.

Publikační činnost PK je realizována především formou elektronického publikování novinkové služby na webu knihovny (1x měsíčně). Obsahuje výběr z nových knih (Učebnice – Pedagogika – Psychologie – Ostatní), novinky z literatury pro děti a mládež (První čtení – Knihy pro 1. stupeň ZŠ – [Knihy pro 2. stupeň ZŠ](#) – [Naučná literatura](#) – [Přečtěte si s dětmi](#)) a informace o nových a inspirativních článcích z odborných českých a zahraničních časopisů (Informace z českých časopisů, Informace ze zahraničních časopisů a Tematická rešerše na aktuální / zajímavé téma).

A.5.3. Účast pracovníků NPMK na odborných seminářích, konferencích, vzdělávacích a ostatních akcích

Vědecká konference Česká paměť. Role míst paměti při vytváření míst paměti při vytváření obrazu národa

Památník Lidice, 4.-5.2.2013, pořadatelé: Památník Lidice a Goethe Institut, PhDr. Šimek, Ph.D., Ing. P. Štěpán, Ing. S. Cigánková

Hus a Masaryk

Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky, 4.3.2013, Ing. S. Cigánková, PhDr. J. Šimek, Ph.D.

Setkání při příležitosti 163. výročí narození T. G. Masaryka s vystoupením historika prof. P. Čorneje.

Pietní shromáždění u příležitosti 1. transportu Romů do Osvětimi 7. března 1943

Muzeum romské kultury, Brno, 7.3.2013, PhDr. M. Pánková

Konference Muzeum a škola

Muzeum jihovýchodní Moravy, Zlín, 19. – 22.3.2013, PhDr. L. Lajsková

Konference byla věnována posunům v oboru práce muzejních edukátorů, výchově ke vztahu ke kulturně historickému dědictví a prezentaci strategií vzdělávací činnosti v muzeu na konkrétních příkladech z praxe.

Mezinárodní konference Juraj Ribay 1812–2012 – Život a dielo. Medzinárodná vedecká konferencia a stretnutie konané pri príležitosti 200. výročia úmrtia Juraja Ribaya

Nový Sad, Srbsko, 22. – 23.2.2013, PhDr. J. Šimek, Ph.D., pořadatelé: Univerzita Novi Sad, Filozofická fakulta – oddělení slovakistiky, Univerzita Bělehrad, Filologická fakulta – katedra bohemistiky, Ústav pro kulturu vojvodinských Slovákov

Účast na konferenci s příspěvkem *Ribayovy lidovýchovné spisy v kontextu osvícenské naučné literatury: Několik poznámek k předlohám „Pravidel moresnosti“ a „Katechysmu o zdraví“*.

Zahájení návštěvní sezóny kulturní památky Lety

Lety u Písku-KP Lety, 25.3.2012, Ing. S. Cigánková, Mgr. M. Chrobáková, L. Dani

V rámci oficiálního zahájení byla v informačním centru KP Lety na Obecním úřadě v obci Lety prezentována výstava o českém dozoreci tábora Lety Františku Kánském a byl představen Pamětní seznam – 1 (jmenný seznam osob internovaných v letsčém táboře 1942 – 43) prof. Ctibora Nečase.

Slavnostní udílení medailí MŠMT

Lichtenštejnský palác (Kampa), 27.3.2013, PhDr. M. Pánková

Účast s předáním 50 ks publikace *Vysvědčení jako součást dějin školství*.

SUK – čteme všichni

Památník národního písemnictví, 10.4.2013, organizuje Pedagogická knihovna

Každoroční slavnostní předávání cen knih pro děti a mládež

Odborný seminář Štorchův memoriál

Pedagogická fakulta UK, 11. – 12.4.2013, Mgr. M. Šustová, pořadatelé: Katedra dějin a didaktiky dějepisu PedF Univerzity Karlovy a Literární archiv Památníku národního písemnictví

Účast s příspěvkem *Život a dílo E. Štorcha jako předmět bádání – heuristická studie*.

Konference Muzeum a návštěvník

Národní divadlo, Praha, 25.4.2013, PhDr. L. Lajsková, pořadatelé: Asociace muzeí a galerií, Národní divadlo

Konference byla zaměřena na posun v práci s návštěvníky při prezentaci strategií vzdělávací činnosti v muzeu na konkrétních příkladech z praxe.

Konference OMEP Respektování dítěte

Praha, 29.4.2013, RNDr. M. Hlasivcová

Účast s příspěvkem o archivu OMEP v NPMK a badatelských možnostech.

Pietní akt romským obětem nacismu

KP Lety, Lety u Písku, 13. 5. 2013, pořadatel: Výbor pro odškodnění romského holocaustu v ČR, Ing. S. Cigánková (zástup za NM Ing. E. Bartoňovou).

Konference Inforum 2013 - O informačních zdrojích přímo od zdroje

Vysoká škola ekonomická, Praha, 21.- 22.5.2013, Mgr. Jana Klimešová

19. ročník mezinárodní konference Inforum 2013, příspěvky a doprovodný program se týkal především ukládání informací, knihovnictví, archivace, vyhledávání údajů s pomocí nejrůznějších informačních kanálů aj.

Odborná konference Cyril a Metoděj - již 1150 let s námi

Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky, 19.6.2013, PhDr. M. Pánková

Účast s příspěvkem *Cyriometodějská tradice v dějinách vzdělanosti*

15. mezinárodní sympozium pedagogických muzeí: Vliv učitelů a učitelských organizací na rozvoj školství (historické a muzeologické aspekty)

/International Symposium on School Life and School History Museums & Collections: Creating links in education. Teacher's and their associations as promoters of pedagogic development (historical and museum aspects)/

Ljublaň (Slovinsko), 26. – 29. 6.2013, PhDr. J. Šimek, Ph.D., pořadatel: Slovenski šolski muzej

Pravidelné sympozium konané v dvouletých intervalech se zastoupením pedagogických muzeí z celého světa (zejména Evropy, ale i Jižní Ameriky, Afriky a Austrálie). Účast na konferenci s příspěvkem *Význam Ústředního spolku jednot učitelských při vzniku pražského pedagogického muzea v angličtině (The importance of Teachers Association in the establishment of pedagogical museum in Prague)*.

Pietní akt u příležitosti největšího transportu Romů do Osvětimi 21. srpna 1943

Hodonín, okr. Blansko-areál budovaného Památníku Hodonín, 18.8.2013, PhDr. M. Pánková, Ing. P. Štěpán, PhDr. J. Šimek, Ph.D., pořadatelé: Muzeum romské kultury a NPMK.

V r. 2013 se jednalo o 70. výročí největšího transportu romských vězňů do Osvětimi. V rámci pietního aktu se uskutečnilo slavnostní otevření interiéru vězeňského baráku s instalovanou výstavou o historii a budování Památníku a příležitostnou výstavou o oceněných návrzích na ideovou dostavbu Památníku.

Akce se zúčastnili, za značného zájmu médií, ministr školství, mládeže a tělovýchovy prof. D. Štys, náměstkyně ministra Ing. E. Bartoňová, zástupci Ministerstva kultury, úřadu zmocněnkyně pro lidská práva, představitelé samosprávy, zástupci některých diplomatických misí a mnoho dalších hostů.

Vzdělávací akce pro muzejní edukátory *Muzejní pedagogika. Praxe teorii, teorie praxi*

Muzeum Komenského v Přerově, 9. a 10. 9. 2013, PhDr. Lenka Lajsková

Akce byla zaměřena na didaktiku a metodologii oboru a na příklady dobré praxe.

Konference *Knihovny současnosti*

Olomouc, 10.-12.9.2013, Mgr. A. Košková, RNDr. M. Hlasivcová, pořadatelé: SDRUK (Sdružení knihoven ČR) a Univerzita Palackého v Olomouci

Tato konference se koná od roku 1993 a je zaměřena na poskytování nejrozmanitějších služeb, kterými se knihovny snaží vyjít vstříc informačním potřebám návštěvníků. V závislosti na vývoji informačních technologií a na stupňujících se požadavcích a přáních uživatelů knihoven se mění programové části konference, které vždy reflektují oborové trendy. Účast s příspěvkem *SUK – Čteme všichni – celostátní čtenářská anketa dětí* (Mgr. A. Košková).

Setkání členů exekutivy AMG a zástupců muzeí zřizovaných Českou republikou

Národní technické muzeum, Praha 7), 19. 9. 2013, Mgr. J. Bartošová

Diskuse o dopadech zákona č. 428/2012 Sb., o majetkovém vyrovnání s církvemi a náboženskými společnostmi na činnost muzeí.

Seminář *Pokladnice aneb nejen současná literatura pro děti a mládež*

Knihovna Jiřího Mahena, Brno, 19.9.2013, Mgr. A. Košková

Účast s příspěvkem *Konzervační fond a služby Sukovy studijní knihovny literatury pro mládež*.

Odborný seminář *Odkaz Cyrila a Metoděje pro vzdělanost českého národa*

NPMK, 19.9.2013

Seminář pro odbornou i širokou veřejnost s přednáškou doc. J. Šebka, Ph.D. *Moderní kontexty cyrilometodějství*. Úvodní slovo PhDr. M. Pánková, příspěvek: Mgr. Z. Švastová *Odkaz Cyrila a Metoděje v učebnicích a literatuře*.

XIII. Svatováclavské setkání v Jeseníku

Priessnitzovy lázně, Jeseník, 27. 9. 2013, Mgr. M. Šustová, pořadatelé: Vlastivědné muzeum Jesenicka, SOkA Jeseník a Společnost Vincenze Priessnitze

Konference byla věnována dějinám středního školství na Jesenicku. Účast s příspěvkem *Výuka dějepisu na českých středních školách v Protektorátu Čechy a Morava*.

Mezinárodní komeniologická konference *Klíč k pochopení myšlení J. A. Komenského v naší době* (Comenius conference 2013 *Keys to the thoughts of Comenius in our time*)

Naarden (Nizozemsko), 4. – 6.10.2013, PhDr. M. Pánková (řízení sekce), PhDr. J. Šimek, Ph.D., pořadatelé: Comenius Museum Naarden, Národní pedagogické muzeum a knihovna J. A. Komenského, Praha, Muzeum J. A. Komenského v Uherském Brodě, Deutsche Comenius – Gesellschaft

Účast na konferenci, instalace a slavnostní zahájení výstavy NPMK *Komenského fascinující Labyrint světa a ráj srdce v kolážích Miroslava Huptycha*. Ocenění tří významných nizozemských komeniologů medailí J. A. Komenského (uděluje NPMK).

15. kolokvium českých, moravských a slovenských bibliografů

SDRUK (Sdružení knihoven ČR) – bibliografická sekce a Krajská knihovna Jiřího Bartoše, Zlín, 6. – 8.10.2013, Mgr. A. Košková, PhDr. M. Petrovičová

Účast s příspěvkem „Sukova studijní knihovna literatury pro mládež jako jeden ze speciálních fondů Pedagogické knihovny J. A. Komenského“ (Mgr. A. Košková).

Mezinárodní konference *Aspekty profesionalizace učitelského vzdělávání ve střední a jihovýchodní Evropě – historické a systematické aspekty*

Krajská vědecká knihovna v Liberci, 10. – 12.10.2013, PhDr. M. Pánková, Ing. S. Cigánková, Mgr. M. Šustová, Mgr. J. Bartošová, pořadatelé: NPMK, Fakulta přírodovědně humanitní a pedagogická Technické univerzity v Liberci.

Účast na konferenci, její slavnostní zahájení a řízení sekce (PhDr. M. Pánková), příspěvek *Aleš Vincenc Pařízek a jeho úloha ve vzdělávání učitelů na normální škole v Praze* (Mgr. M. Šustová). V rámci konference se realizovala prezentace publikační činnosti NPMK pro účastníky konference (S. Cigánková, L. Dani).

Konference *Současnost literatury pro děti a mládež Česká a světová literatura pro děti a mládež – trendy, srovnání, nová témata*

Krajská vědecká knihovna v Liberci, 15. – 16.10.2013, Mgr. A. Košková

Zasedání pracovní skupiny *Mládež a média a Mládež a kultura*

NIDM, Sámova 3, Praha 10 – Vršovice. 17.10.2013, Mgr. J. Bartošová.

Slavnostní shromáždění u příležitosti 1150. výročí příchodu věrozvěstů Cyrila a Metoděje na Velkou Moravu

Senát Parlamentu ČR, 22.10.2013

Účast předsedy Senátu, místopředsedy Akademie věd ČR, 1. místopředsedkyně Semátu, zástupců zahraničních velvyslanectví v Praze a odborné veřejnosti. Referát PhDr. M. Pánkové; předání publikací NPMK: 1) *Odkaz J. A. Komenského. Tradice a výzvy české vzdělanosti Evropě*, 2) *Cyrill mudřec a Method mnich*.

Didaktický seminář *Konstantin a Metoděj jako didaktická inspirace pro 21. století*

Ústí nad Labem, 4.11.2013, Mgr. M. Šustová

Účast s příspěvkem *Velká Morava v české a moravské škole ve světle sbírek NPMK*.

Slavnostní setkání u příležitosti 80. výročí založení Milíčova domu

MŠ Milíčův dům, Praha 3, 9.11.2013, PhDr. L. Lajsková, Mgr. M. Chrobáková

Účast s příspěvkem, poprvé prezentována výstava *Příběhy bezvýhradné lidskosti. Přemysl Pitter, výjimečná postava v dějinách 20. století*.

Pracovní setkání knihovníků školních knihoven a dětských oddělení veřejných knihoven

NPMK, 13.11.2013, organizuje Pedagogická knihovna

Slavnostní shromáždění k 400. výročí vydání Bible kralické *Poceta Bibli kralické*

Senát Parlamentu ČR, 21.11.2013, pořadatelé: NPMK, Klub pro obnovu demokracie KDU-ČSL a nezávislí, Senát Parlamentu ČR

Úvodní slovo: PhDr. M. Pánková.

A.5.4 Rezortní projekty a digitalizace

NPMK realizuje rezortní i mimorezortní projekty, které se týkají zejména digitalizace fondů NPMK.

V roce 2013 muzeum pokračovalo v realizaci dlouhodobých rezortních projektů *Záchrana starých tisků a historických školních dokumentů a zařízení včetně školních pomůcek*¹² a *Retrokonverze fondu PK*.¹³

V roce 2013 dále pokračoval rezortní projekt *Implementace nejnovějších technologií do procesu digitalizace a zpřístupnění Archivu P. Pittra a O. Fierzové v souladu se současnými evropskými trendy sdílení dat v prostředí internetu*, jehož řešení bylo zahájeno v roce 2012. V roce 2013 bylo vytvořeno jeho technické zázemí a byla zahájena vlastní práce s dokumenty pro jejich zpřístupnění prostřednictvím online katalogu.

V souvislosti s přechodem na nový knihovní systém řešilo odd. IT a projektů v roce 2013 projekt *Vývoj a implementace rozhraní pro komunikaci knihovního systému Verbis s Centrálním portálem knihoven*.

Podrobné znění projektů je uvedeno v Příloze.

Digitalizace

Digitalizace fondů NPMK je rozdělena dle odborných oddělení NPMK na *digitalizaci sbírkového fondu Pedagogického muzea* (sbírkový fond spravován v souladu se zákonem o ochraně sbírek muzejní povahy) a na *digitalizaci fondů veřejné Pedagogické knihovny* (fond je spravován v souladu s knihovním zákonem).

V roce 2013 byla zpracována *Koncepce digitalizace muzejních sbírek a knihovních fondů NPMK včetně Interní směrnice k provádění digitalizace sbírkových předmětů a knihovních fondů NPMK*.

Digitalizace sbírkového fondu Pedagogického muzea probíhá jednak na fotopracovišti NPMK – jde o dvojrozměrné předměty (školní obrazy, vysvědčení, mapy apod.) a trojrozměrné předměty (fotodokumentace školních pomůcek a zařízení),¹⁴ jednak externím

¹² V rámci tohoto rezortního projektu bylo zakoupeno 487 sbírkových předmětů, z toho do podsbírků: Fotografie 89 kusů, Školní pomůcky a inventář: 37 kusů, Historické: 253 kusů, Písemnosti: 25 kusů, Knihy: 83 kusy. Dále bylo zrestaurováno 8 ks školních obrazů z přelomu 19. a 20. století (autor Dr. E. Fraas, vydáno nakladatelstvími K. G. Lutz, Stuttgart a Ch. Delagrave, Paris) a dva staré tisky z fondu odd. Pedagogické knihovny (J. A. Komenský: Praxis pietatis, Berlín 1782 a J. A. Komenský: Orbis pictus, Norimberk, 1777) a byly pořízeny vhodné obaly z nekyselého papíru a materiál pro čištění a restaurování sbírkových předmětů.

¹³ V PK probíhá ještě další – mimorezortní – projekt, a to retrokonverze prostřednictvím grantového programu Ministerstva kultury VISK 5-Retrokon.

¹⁴ V r. 2013 celkem bylo na fotopracovišti digitalizováno 2717 sbírkových předmětů (tj. byly vytvořeny kvalitní elektronické kopie), z toho: Fotografie: 1000 ks, Písemnosti a tisky: 1159 ks, Pomůcky: 32 ks, Knihy: 27 ks, Historická podsbírká: 499 ks. K 31.12.2013 bylo na fotopracovišti NPMK zpracováno celkem 30 588 sbírkových předmětů.

digitalizováním předmětů audiovizuální povahy.¹⁵ Dále je vedena v systému Bach pomocná elektronická evidence sbírkového fondu, kdy obrazová dokumentace je součástí karet systematické evidence.

Digitalizace v PK probíhá prostřednictvím projektů retrokonverze – jde o převedení údajů lístkového katalogu do elektronické podoby.

Digitalizace Archivu Přemysla Pittra a Olgy Fierzové probíhá na základě samostatného projektu od r. 2013 (viz výše – projekt *Implementace ...*)

A.5.5 RIV a akreditované programy

V roce 2013 NPMK prohloubilo svou vědeckou a vzdělávací činnost získáním akreditace pro pořádání programů v rámci dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků a zařazením NPMK mezi výzkumné organizace.

Akreditované programy

NPMK získalo v roce 2013 akreditaci instituce oprávněné k provádění vzdělávacích programů akreditovaných pro účely zákona č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících a o změně některých zákonů ve znění pozdějších předpisů.

K zajištění akreditace programů, o které požádalo NPMK skupinu 2 MŠMT, vedlo vedení NPMK především k tomu, *aby zajistilo zvýšení muzejní věrohodnosti kvality programů pro další vzdělávání pedagogických pracovníků (a které již v rámci přednášek, expozic a výstav a další kulturně vzdělávací činnosti již vykonávalo)*. Širší využívání muzeí jako paměťových institucí pro další vzdělávání je fakt, na kterém se shodly MŠMT a MK, neboť většinu návštěvníků muzeí tvoří právě školy a pedagogičtí pracovníci. Další vzdělávání pedagogických pracovníků, které zajišťuje NPMK v rámci akreditovaných programů vyplývá ze samotné funkce muzea – *pedagogické a kulturně – vzdělávací*.

NPMK připravilo pro zájemce z řad pedagogů tři programy: *Historie českého školství a vzdělanosti součástí výuky dějepisu, Významné osobnosti moderních dějin. Evropský humanista Přemysl Pitter v kontextu 20. století a Současná literatura pro děti a mládež* (zajišťuje odd. Pedagogická knihovna).¹⁶

Zařazení NPMK na seznam výzkumných organizací

NPMK vykonává vědecko – výzkumnou činnost v oblasti své působnosti (tj. oblast dějin školství, historie vzdělanosti vůbec) v souladu se svým statutem, avšak výsledky této činnosti nebylo možné uplatnit v informačním systému výzkumu (konkrétně jde o rejstřík informací o výsledcích – RIV). Na tento fakt poukazovali zvláště externí odborníci, kteří spolupráci s NPMK nemohli vykázat v rámci své vědecké činnosti. Šlo zejména o účast na konferencích pořádaných NPMK, příspěvky v publikacích vydávaných NPMK apod. Hrozilo tak, že by se do budoucna tyto aktivity musely obejít bez účasti předních odborníků. NPMK tedy v roce 2013 požádalo o zařazení na seznam výzkumných organizací (tzv. Fáze 1).

Žádost na kompetentní orgán – Radu pro výzkum, vývoj a inovace (RVVI) – podal poskytovatel, tedy MŠMT. RVVI na svém 288. zasedání dne 29. 11. 2013 žádost NPMK, resp. MŠMT, schválila a NPMK bylo zařazeno na seznam výzkumných organizací ve Fázi 1. NPMK tedy může výsledky své výzkumné činnosti předávat do oficiálního informačního systému výzkumu, experimentálního vývoje a inovací.

¹⁵ V pilotním projektu byla externě zdigitalizována část školních filmů (31 kus), byl zpracován projekt digitalizace školních filmů a předložen na MK.

¹⁶ Kopie udělení akreditací a osnovy vzdělávacích programů jsou v příloze.

A.6 Budování Památníku Hodonín a jeho stálé expozice

Na základě usnesení vlády ČR ze dne 2. března 2011 č. 158 o změně usnesení vlády ze dne 4. května 2009 č. 589 k úpravě pietních míst v Letech u Písku a v Hodoníně u Kunštátu byly realizovány další kroky týkající se přípravy na vybudování Památníku romského holocaustu v Hodoníně u Kunštátu – v českých, resp. československých a evropských historických souvislostech (dále jen „Památník“). Od r. 2012 ke kmenové činnosti přibýly činnosti k realizaci budování výše uvedeného Památníku, včetně jeho expozice.

Většina činností spojených s vybudováním Památníku a s jeho prezentací je v kompetenci manažera projektu, Ing. Pavla Štěpána, který je přímo odpovědný ředitelce NPMK, zbylé činnosti (finanční zabezpečení projektu, ediční, výstavní, propagační aj.) pak přímo v kompetenci ředitelky NPMK.

V roce 2013 se v oblasti budování Památníku, přípravy jeho expozice, propagace apod. uskutečnily níže uvedené činnosti.

A.6.1 Změna územního plánu

Vzhledem ke změně účelu využití areálu bylo nutné požádat o změnu územního plánu. Po jednání zastupitelstva obce Hodonín dne 3. 10. 2011 bylo zahájeno řízení o změně územního plánu.

A.6.2 Odstranění nemovitých objektů a úprava terénu

V prosinci 2011 bylo za archeologického dohledu realizováno odstranění nemovitých objektů a úprava terénu.

A.6.3 Rekonstrukce věžeňského baráku

Dne 23. 3. 2012 došlo ke smluvnímu převodu příslušnosti hospodařit s areálem budoucího Památníku z MŠMT na NPMK, k čemuž datu nastala právní účinnost vkladu změny do Katastru nemovitostí. Po provedení průzkumných prací směřující k zjištění technického stavu jediného dochovaného věžeňského baráku byla, po předchozím archeologickém průzkumu místa, zahájena jeho rekonstrukce (stavba byla zahájena 30. 5. 2012 a dokončena k 19. 8. 2012, tj. ke dni konání každoročního pietního aktu). Výsledkem je objekt věrně připomínající podobu z doby existence tzv. cikánského tábora, tj. z let 1942 – 1943, v němž se přes velmi závažné poškození původních konstrukcí a prvků dřevokaznými houbami podařilo zachovat cca 20% původních prvků, a to zejména prvků viditelných z pohledu běžného návštěvníka. Současné byly v maximální míře vytěženy archivní doklady prokazující původní podobu rekonstruovaného objektu, které NPMK získalo výzkumem zejména v Národním archivu.

V roce 2013 byl tento objekt vybaven replikami vnitřního vybavení, jako součástí budoucí stálé expozice v Památníku.

A.6.4 Příprava rekonstrukce baráku dozorců

V areálu budoucího Památníku se také nachází původní objekt, který sloužil pro ubytování dozorců. V roce 2013 byl proveden průzkum technického stavu tohoto objektu, bylo zjištěno velké množství dřevokazných hub. Jeho rekonstrukce bude řešena v roce 2014.

A.6.5 Studentská soutěž o ideový návrh dostavby Památníku

Soutěž byla vyhlášena pro studenty fakult architektury tří vysokých škol v České republice (Fakulta architektury ČVUT v Praze, Fakulta architektury VUT v Brně, Fakulta architektury a umění Technické univerzity v Liberci). Soutěž proběhla v březnu až červnu 2013, zúčastnilo se jí 95 studentů s ambicí zpracovat až 65 soutěžních návrhů; výsledně bylo

odevzdáno 30 soutěžních návrhů od 45 studentů. NPMK jako zadavatel soutěže rozhodlo, na návrh odborné hodnotící komise v čele s Ing. Karlem Holomkem jako předsedou, o vítězi soutěže, o soutěžních návrzích na druhém a třetím místě, o udělení šesti čestných uznání a dále o vyplacení soutěžních odměn v celkové výši 430 tis. Kč.

Zadavatel soutěže si stanovil tři hlavní cíle:

- získat kvalitní ideové návrhy koncepčního řešení Památníku, mezi nimi i návrh vítězný, který bude základem pro další projektovou a inženýrskou přípravu,
- poskytnout všem soutěžícím studentům zcela reálné a tím i nejednoduché zadání pro jejich odborný růst na začátku profesní kariéry, vítězi soutěže pak ve formě spolupráce s profesionální projekční firmou možnost podílet se na rozpracování a realizaci jeho návrhu až do otevření Památníku,
- umožnit všem soutěžícím jako zástupcům nastupující generace možnost seznámit se s tématem důsledků persekuce různých skupin obyvatelstva ze strany totalitních režimů, které v naší zemi vládly před poměrně nepříliš vzdálenou dobou, ať je založena na rasovém, národnostním či politickém základě, a to vše na konkrétním příkladu, k jehož budoucí prezentaci mohli sami přispět.

Soudě podle ohlasů jak od samotných soutěžících, tak například i od členů hodnotící komise, zástupců místních samospráv apod. jak téma, tak i forma a organizace soutěže i její výsledek zaujaly a uvedené cíle byly bezezbytku splněny.

A.6.6 Stavěbně – technické aktivity

V roce 2013:

- byla zahájena technická a inženýrská příprava dostavby Památníku podle vítězného soutěžního ideového návrhu (např. geologický a radonový průzkum, zjištění technického stavu druhého z původních objektů včetně mykologického průzkumu, geodetické práce včetně vytyčení polohy budoucího infocentra, dořešení majetkoprávních vztahů ke všem pozemkům uvnitř areálu atd.)
- byl zpracován a schválen investiční záměr na dostavbu areálu ve výši 38,008 mil. Kč, který zahrnuje kompletní dostavbu bez expozice a prvotního vybavení areálu
- bylo připraveno výběrové řízení na generálního projektanta dostavby Památníku.

A.6.7 Scénář expozice

V roce 2013 bylo dokončeno a zrecenzováno libreto expozice. Libreto expozice bylo připraveno odbornými pracovníky NPMK ve spolupráci s externími pracovníky – odborníky z univerzit a Akademie věd České republiky. V čele týmu externích spolupracovníků stojí děkan Filozofické fakulty Univerzity Karlovy (dále jen „FF UK“), doc. Michal Stehlík. V průběhu roku 2013 byla realizována společná jednání s cílem sjednotit postupy a zajistit dostatečné množství archivních materiálů.

Ve druhém pololetí roku 2013 byly zahájeny práce na scénáři expozice, která bude umístěna v budově rekonstruovaného věžeňského baráku, baráku dozorců a v nově vytvořeném infocentru. V rámci přípravných prací byla zahájena spolupráce se studenty FF UK, kteří se zapojili do základního výzkumu v archivech všech sledovaných období od roku 1940 do roku 1950.

A.6.8 Propagace Památníku

Byla vytvořena putovní výstava o historii místa budoucího Památníku. Výstava ve dvojím paré byla prezentována v České republice na řadě škol; v okolí budoucího Památníku navíc na obecních úřadech, v informačních centrech a dalších místech. Pro plánovanou prezentaci v zahraničí byla vytvořena anglická verze. Anglická verze výstavy byla rozšířena

o prezentaci popisující historii a současnost vzdělávání Romů v České republice, a to na základě požadavku Stálé mise České republiky při Radě Evropy ve Štrasburku.

Pro obě jazykové mutace putovní výstavy byla vytvořena informační brožura.

A.6.9 Další aktivity související s budováním Památníku

Významnou probíhající činností je rovněž řešení koncepce dopravní obslužnosti areálu spočívající zejména v koordinaci budoucí rekonstrukce příjezdové komunikace k areálu, jednání s jejími vlastníky a příprava zřízení parkovací plochy pro návštěvníky areálu (v roce 2013 byl realizován odkup pozemku pro budoucí parkoviště).

Souběžně s pracemi souvisejícími s vlastním budováním Památníku je samosprávě obce Hodonín poskytována odborná pomoc při přípravě výstavby veřejného koupaliště, které má být vybudováno v obci náhradou za bazén zrušený v areálu budoucího Památníku. Jde o určitou kompenzaci za původní, hojně využívaný a dnes již neexistující bazén v areálu budoucího Památníku, neboť jeho zrušení bylo a stále je místní veřejností vnímáno převážně negativně.

NPMK každoročně předkládá členům vlády ČR *Informaci o postupu prací na budování Památníku*. Poslední zpráva byla předložena v prosinci 2013.

Část B. Komentář k tabulkám

B.1 Údaje o zpracovateli (tabulka č. 1)

Národní pedagogické muzeum a knihovna J. A. Komenského (dále jen NPMK) je příspěvkovou organizací spadající přímo do působnosti Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy. NPMK vzniklo k 1. 7. 2011 delimitací bývalé Národní pedagogické knihovny Komenského, divize Ústavu pro informace ve vzdělávání k Pedagogickému muzeu J. A. Komenského v Praze (dále jen PMJAK)¹⁷, a to na základě *Opatření Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy kterým se mění činnost Ústavu pro informace ve vzdělávání a Pedagogického muzea J. A. Komenského a zahajuje se reforma správy informací ve vzdělávání*.¹⁸

Přehled základních činností

- 1) Výzkumná, výstavní, vzdělávací, pedagogická, publikační, propagační a přednášková činnost v oblasti českých dějin školství, učitelstva a vzdělanosti v evropském kontextu. (Zřizovací listina NPMK)
- 2) Správa a ochrana muzejního sbírkového fondu z oblasti dějin školství, učitelstva a vzdělanosti. (zákon č. 122/2000 Sb., o ochraně sbírek muzejní povahy a o změně některých dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů; zřizovací listina NPMK a Smlouva mezi Spolkem MILIDU, Basilej, Švýcarsko a Pedagogickým muzeem J. A. Komenského v Praze ze dne 10. září 1991 (vztahuje se ke správě a péči o Archiv P. Pittra a O. Fierzové)).
- 3) Správa knihovního fondu veřejné Pedagogické knihovny J. A. Komenského (v souladu se zákonem č. 257/2001 Sb., o knihovnách a podmínkách provozování veřejných knihovnických a informačních služeb (knihovní zákon) a zákonem č. 122/2000 Sb., o ochraně sbírek muzejní povahy a o změně některých dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů (staré tisky a staré školní učebnice); zákonem č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím a zákonem č. 216/2006 Sb., kterým se mění zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon), ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony)
- 4) Budování Památníku v Hodoníně u Kunštátu a příprava scénáře a následná realizace stálé historické expozice.
(činnost vychází z usnesení vlády ČR ze dne 2. března 2011 č. 158 o změně usnesení vlády ze dne 4. května 2009 č. 589 k úpravě pietních míst v Letech u Písku a v Hodoníně u Kunštátu; ze zřizovací listiny NPMK)
- 5) Administrativa, ekonomická a správní činnost ve vztahu k budovám (včetně IT, spolupráce s medií, účetnictví a personalistiky, spisové služby, vedení projektů aj.).

---

¹⁷ PM JAK bylo státním rezortním muzeem Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy od r. 1991.

¹⁸ NPMK bylo v roce 2013 členěno na tato oddělení: historicko-pedagogické, Pedagogická knihovna J. A. Komenského, kulturně-vzdělávací, ekonomické a správní, IT a projektů, Památník Hodonín.

6) Metodické a vzdělávací programy pro školy s využitím krátkodobých výstav z dějin školství a stálé expozice Odkaz J. A. Komenského. Tradice a výzvy české vzdělanosti Evropě včetně pracovních listů pro žáky a studenty.

B.2 Celkové finanční prostředky organizace za hlavní činnost (tabulka č. 2)

- Sumář za NPMK

Údaje o podílu státního rozpočtu na financování činnosti zpracovatele:

Schválený rozpočet: Čj.53 077/2012-13 ze dne 20.12.2012	Rozpočet celkem 27 883 000,00 Kč
---	---

Rozpočet po změnách:	Úprava
Čj.2158/2013-64 ze dne 18.02.2013	3 000,00 Kč
Čj.7 662/2013-13 ze dne 27.02.2013	424 000,00 Kč
Čj.7 662/2013-13 ze dne 27.02.2013	910 000,00 Kč
Čj.21 768/2013-13 ze dne 27.05.2013	- 205 000,00 Kč
Čj.32 293/2013-13 ze dne 13.08.2013	- 84 000,00 Kč
Čj.32 293/2013-13 ze dne 13.08.2013	170 000,00 Kč
Čj.42 064/2013-13 ze dne 25.10.2013	280 000,00 Kč
Čj.45 775/2013-13 ze dne 26.11.2013	247 000,00 Kč
Čj.45 775/2013-13 ze dne 26.11.2013	24 830,00 Kč
Čj.46 886/2013-13 ze dne 28.11.2013	- 130 928,00 Kč
Rozpočet po změnách celkem:	29 829 902,00 Kč

v tom:

Evropské muzejní fórum	3 000,00 Kč
Projekty :	
Záchrana starých tisků a historických školních dokumentů a zařízení, včetně školních pomůcek	265 000,00 Kč
2321 - Retrokonverze lístkového katalogu fondu PK	425 000,00 Kč
Projekt VISK - Retrokonverze	170 000,00 Kč
Implementace nejnovějších technologií do procesu digitalizace a zpřístupnění Archivu P.Pitra a O.Fierzové v souladu se současnými evropskými trendy sdílení dat v prostředí internetu	500 000,00 Kč
Projekt VISK 8	247 000,00 Kč
Ceny ministra	24 830,00 Kč

Skutečné čerpání k 31.12.2013	29 829 902,00 Kč
--------------------------------------	-------------------------

Limit počtu zaměstnanců

Schválený rozpočet:

Čj.53 077/2012-13 ze dne 20.12.2012 42,74

Po změnách:

Čj.7-662/2013-13 ze dne 27.2.2013 - kmenová činnost 43,24

Čj.7-662/2013-13 ze dne 27.2.2013 - projekty 1,80

Celkem: **45,04**

Průměrný plat: 24.841,- Kč

Stručné hodnocení nákladů a výnosů organizace za hlavní činnost:

Největší podíl na nákladech NPMK tvoří **mzdové náklady** včetně zákonných odvodů. Další náklady představuje **nákup materiálu**, kde je nejvyšší položkou pořízení knih do knižního fondu knihovny a pro pobočku knihovny na MŠMT. Dále pak běžné nákupy čistících a hygienických prostředků, drobného majetku, předplatné novin, časopisů, nákup materiálu pro zabezpečení péče o sbírku NPMK a její digitalizaci. Další významnou nákladovou položkou je **nákup služeb**, kde nejvyšší částky představují výdaje na provoz budov Valdštejská 18 a 20, Mikulandská, depozitáře Roháčova, depozitáře, sklady ve Lhotě a také areálu budoucího Památníku v Hodoníně. Jedná se o výdaje za **elektrickou energii, plyn, vodné, stočné** a výdaje na **opravy a udržování** majetku v jeho řádném stavu, servis výtahů, revize výtahů, revize elektrických zařízení a hydrantů včetně hasicích přístrojů, hrazené nájemné za depozitář, pojištění majetku, správa sítě (Valdštejská a Mikulandská), telekomunikační a poštovní poplatky, úklidové služby vč. úklidu na pobočce knihovny MŠMT. Další náklady představovalo zajištění tisku odborných publikací a propagačních materiálů z oblastí dějin školství, učitelstva a vzdělanosti včetně odkazu J. A. Komenského. Dále pak překlady odborných textů a technické zajištění odborných konferencí a seminářů (viz odborná část). Zvláštní položku tvořilo i technické zajištění studentské soutěže o nejlepší ideový návrh na dostavbu Památníku, dále pak na propagaci formou výstavy s názvem Budování Památníku v Hodoníně u Kunštátu, a to v regionu a na celém území ČR z důvodů zajištění informací o plnění daného vládního úkolu.

V hospodaření jsme proti nákladovým položkám zahrnuli **výnosy z naší činnosti a příjmy z pronájmu majetku**. Nejvyšší částka této výnosové položky v roce 2013 bylo nájemné za pronájem části budovy Mikulandská 5, Praha 1. Menší část tvořily tržby za vstupné a za prodej odborných publikací z dějin školství.

B.2.1 Hodnocení nákladů a výnosů za hlavní činnost – sumář (tabulka č. 2.1) (prostředky poskytnuté z kapitoly MŠMT)

Tabulka č. 2.1. je součtovou tabulkou za kmenovou činnost za realizované projekty, EMF a ceny ministra.

2.1.1 Hodnocení nákladů a výnosů za hlavní činnost- kmenová činnost

2.1.2 Hodnocení nákladů a výnosů za hlavní činnost- Záchrana starých tisků

2.1.3 Hodnocení nákladů a výnosů za hlavní činnost- 2321 Retrokonverze

2.1.4 Hodnocení nákladů a výnosů za hlavní činnost- VISK

2.1.5 Hodnocení nákladů a výnosů za hlavní činnost- EMF

- 2.1.6 Hodnocení nákladů a výnosů za hlavní činnost- Implementace nejnovějších technologií do procesu digitalizace a zpřístupnění Archivu P. Pitra a O. Fierzové v souladu se současnými evropskými trendy sdílení dat v prostředí
- 2.1.7 Hodnocení nákladů a výnosů za hlavní činnost- VISK 8
- 2.1.8 Hodnocení nákladů a výnosů za hlavní činnost- Ceny ministra

Hospodaření v roce 2013 ovlivnilo snížení výnosů z pronájmu majetku (k 1.7.2013 byla delimitována ZŠ Brána jazyků, která opustila budovu v Mikulandské). Příspěvek od zřizovatele pro rok 2013 plně nepokryl náklady v kmenové činnosti, proto byl na pokrytí nákladů v souladu s Rozpisem závazných a orientačních ukazatelů na rok 2013 využit rezervní fond, který byl pro tento rok rozpočtován, neboť bylo nutné zajistit pokrytí věcného břemene (budova Mikulandská).

Rok 2013 byl extrémně náročný z hlediska zajištění mimořádných úkolů a také nových činností, a to činností ve vztahu ke správě areálu v Hodoníně, správě budovy v Jeruzalémské, kterou NPMK převzalo do správy v únoru 2013. Na základě rozhodnutí vedení MŠMT byla rovněž zajištěna příprava i realizace studentské soutěže o ideový návrh na podobu Památníku Hodonín vč. realizace výstav o budování Památníku. Na podnět Stálé mise ve Štrasburku NPMK mimořádně zajistilo i odbornou přípravu (ve spolupráci se skupinou 2 MŠMT) a realizaci výstavy o romském školství v Česku v historickém kontextu, a to v české a anglické verzi.

NPMK se finančně podílelo na restaurování sochy J. A. Komenského od J. Štursy, která byla následně převezena AVU Praha na nádvoří budovy A MŠMT.

B.2.2 Hodnocení nákladů a výnosů za hlavní činnost – sumář (tabulka č. 2.2) (prostředky poskytnuté MIMO kapitulu MŠMT)

Negativní hlášení.

B.3 Přehled o závazcích a pohledávkách (tabulka č. 3)

I. Přehled o závazcích ke dni 31.12.2013

Závazky dlouhodobé	0,00 Kč
Závazky krátkodobé	4,745.980,81 Kč
Závazky celkem k 31.12.2013	4,745.980,81 Kč

Závazky krátkodobé jsou především závazky z mezd zaměstnanců za měsíc prosinec 2013, spoření, sociální pojištění, zdravotní pojištění a daně ze mzdy splatné v měsíci lednu 2014.

Dalším důležitým závazkem NPMK je věcné břemeno, které se vztahuje k objektu Mikulandská.

II. Přehled o pohledávkách ke dni 31.12.2013

Pohledávky dlouhodobé	0,00 Kč
Pohledávky krátkodobé	1,524.726,53 Kč
Pohledávky celkem k 31.12.2013	1,524.726,53 Kč
z toho: pohledávky po lhůtě splatnosti	0,-- Kč
v tom: starší jednoho roku	0,-- Kč

B.4 Přehled o čerpání účelových prostředků (tabulka č. 4)

Evropský muzejní fond - přísp. mez. organizaci	3.000,- Kč
Příspěvek na EMF nebyl čerpán.	
Vratka na účet č. 6015-821001/0710	3.000,- Kč

Projekt:

Záchrana a zpracování starých tisků a historických školních dokumentů a zařízení včetně školních pomůcek.

Přidělené prostředky byly vyčerpány v plné výši	265.000,- Kč
--	---------------------

Projekt:

2321 - Retrokonverze fondu NPKK

Přidělené prostředky	425.000,- Kč
-----------------------------	---------------------

Příspěvek byl čerpán ve výši 422.292,- Kč

Vratka na účet MŠMT 2.708,- Kč

Projekt:

Projekt VISK

Přidělené prostředky byly vyčerpány v plné výši	170.000,- Kč
--	---------------------

Projekt:

Implementace nejnovějších technologií do procesu digitalizace a zpřístupnění Archivu P. Pittra a O. Fierzové v souladu se současnými evropskými trendy sdílení dat v prostředí

Přidělené prostředky	500.000,- Kč
-----------------------------	---------------------

Příspěvek byl čerpán ve výši 498.621,- Kč

Vratka na účet MŠMT 1.379,- Kč

Projekt:

Projekt VISK 8

Přidělené prostředky byly vyčerpány v plné výši	247.000,- Kč
--	---------------------

Akce – Ceny ministra

Přidělené prostředky byly vyčerpány v plné výši	24.830,- Kč
--	--------------------

Nedočerpané prostředky z projektů *Retrokonverze fondu NPMK* a *Implementace nejnovějších technologií do procesu digitalizace a zpřístupnění Archivu P. Pittra a O. Fierzové v souladu se současnými evropskými trendy sdílení dat v prostředí internetu* jsou prostředky na zákonné odvody z mezd, které nebylo možné předem odhadnout v přesné výši. Tyto prostředky byly v termínu vráceny (viz vratky z projektů *Retrokonverze* a *Implementace nejnovějších technologií*).

B.5 Čerpání účelových prostředků – přehled o prostředcích spolufinancovaných z rozpočtu EU a ostatní zahraniční programy (tabulka č. 5)

Negativní hlášení.

B.6 Peněžní fondy (tabulka č. 6)

Tvorba a použití peněžních fondů se řídí zákonem č. 218/2000 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

Fond odměn:

Byl vytvořen ze zlepšeného HV z roku 2012 a byl použit na výplatu odměn zaměstnancům v roce 2013 v plné výši **250.440,- Kč**

Fond kulturních a sociálních potřeb:

Fond kulturních a sociálních potřeb byl čerpán ve výši **119.290,- Kč**

Rezervní fond:

V roce 2013 byly v souladu se zákonem č. 218/2000 sb., o rozpočtových pravidlech a o změně některých souvisejících zákonů (rozpočtová pravidla) použity prostředky z rezervního fondu. **Použití těchto prostředků bylo schváleno rozpisem záazných a orientačních ukazatelů rozpočtu na rok 2013 ve výši 3.560 tis. Kč.** Skutečně bylo z rezervního fondu použito **487.654,- Kč**

Fond reprodukce majetku:

Z fondu reprodukce majetku bylo hrazeno:

- software pro zabezpečení elektronické spisové služby v souladu s platnými právními předpisy
- server do pedagogické knihovny
- bezpečnostní zařízení do areálu Památníku v Hodoníně u Kunštátu
- osvětlení expozice v přízemí Valdštejské 20 (výměna za havarijní)
- 2 kondenzační plynové kotle a výměna regulační techniky
- multifunkční zařízení Xerox do pedagogické knihovny pro zabezpečení služeb čtenářům.

B.7 Přehled o použití prostředků z mimorozpočtových zdrojů (tabulka č. 7)

Fondy NPMK – viz tabulka č. 6

Granty, příjmy od ostatních subjektů – negativní .

B.8 Programové financování (tabulka č. 8)

V rámci programového financování bylo použito 1,038.840,11 Kč, a to v souvislosti s budováním Památníku v Hodoníně u Kunštátu.

Z FRM bylo na financování investic použito 844.202,- Kč – viz fond reprodukce majetku.

B.9 Hospodářský výsledek a návrh přidělu do peněžních fondů (tabulka č. 9)

V roce 2013 bylo dosaženo **zlepšeného hospodářského výsledku ve výši 557.751,06 Kč.** V souladu se zákonem č. 218/2000 sb., o rozpočtových pravidlech a o změně některých souvisejících zákonů (rozpočtová pravidla) **navrhujeme následující rozdělení zlepšeného hospodářského výsledku:**

Fond odměn:	260.000,00 Kč
(což představuje roční odměnu na 1 zaměstnance ve výši 6.000,00 Kč)	
Fond reprodukce majetku:	297.751,06 Kč
Celkem:	557.751,06 Kč

B.10 Přehled o vnějších kontrolách (tabulka č. 10)

V roce 2013 proběhla v Národním pedagogickém muzeu a knihovně J. A. Komenského jedna externí kontrola, a to kontrola pojistného na sociální zabezpečení a příspěvku na sociální politiku zaměstnanosti, provádění nemocenského pojištění a plnění povinností v důchodovém pojištění. Kontrola byla provedena pracovníky Pražské správy sociálního zabezpečení, územní pracoviště II. **Výsledkem této kontroly byl výrok „bez nálezu“.**

V říjnu 2013 byl ředitelkou Národního pedagogického muzea a knihovny J. A. Komenského zpracován **Dotazník k systému řízení organizace.**

Dne 4. – 5. listopadu 2013 proběhla ze strany zřizovatele kontrola účetnictví organizace. Kontrolu provedly pracovnice metodiky účetnictví, interních analýz a rozborů hospodaření. **Výsledkem kontroly na místě ve vzorku operací souvisejících s hospodařením, čerpáním a využitím prostředků poskytnutých v roce 2013 bylo, že kontrolovaná účetní jednotka zabezpečovala provozní a finanční činnost v souladu s platnými předpisy a prostředky, které byly organizaci poskytnuty v roce 2013 z rozpočtu MŠMT, kontrolovaná organizace čerpala a využila hospodárně a účelně k plnění úkolů, které jsou předmětem její hlavní činnosti.**

B.11 Vnitřní kontroly

Další finanční kontrolu zajišťují vedoucí pracovníci organizace, jako součást své řídicí činnosti.

Z časového hlediska se člení na:

- **předběžnou finanční kontrolu** - předchází rozhodnutí o schválení použití veřejných prostředků a spočívá v posouzení, zda plánované a připravované operace odpovídají stanoveným úkolům, podmínkám a pravidlům;
- **průběžnou finanční kontrolu** - tou je prověřováno dodržování stanovených podmínek a postupů při uskutečňování, vypořádávání a vyúčtování schválených hospodářských operací, sleduje se, zda se stanovené podmínky přizpůsobují změnám ekonomických, právních, provozních a jiných skutečností, včasné a přesné dokumentování (zápisy) hospodářských operací;
- **následnou finanční kontrolu** - prověřuje, zkoumá a vyhodnocuje, zda hospodaření s veřejnými prostředky věrně zobrazuje zdroje, stav a pohyb těchto prostředků a zda jsou stanovené podmínky a postupy v souladu s právními předpisy a zda jsou plněna přijatá opatření.

Provedené kontroly v roce 2013:

Pokladna - kontrola pokladní hotovosti a pokladních dokladů byla provedena ke dni:

31.03.2013
30.06.2013
30.09.2013
31.12.2013
2.12.2013 - MIMOŘÁDNÁ

Doklady a pokladní hotovost ke dni kontroly byly v souladu s pokladní knihou.

Je určena osoba s hmotnou odpovědností k vedení pokladní hotovosti, včetně osoby zastupující v nepřítomnosti pokladní.

Ceniny (poštovní známky) - jsou vedeny v pomocné evidenci

- kontrola se provádí k poslednímu dni každého měsíce hospodářského roku
- stavy k poslednímu dni každého měsíce souhlasí se skutečností a rovněž souhlasí se zůstatkem účtu 263 11 hlavní knihy

Nebyly shledány rozdíly.

Ceniny (stravenky *Ticket Restaurant*)

- kontrola se provádí jak při nákupu, tak po prodeji zaměstnancům
- inventurní soupis o provedení inventury cenin - stravenek ke dni 31.12.2012 souhlasí se zůstatkem účtu 263 1 hlavní knihy.

Nebyly shledány rozdíly.

B.12 Majetek, s nímž je zpracovatel příslušný hospodařit

Majetek vedený v účetní evidenci NPMK byl plně využíván k plnění úkolů v souladu s Plánem činnosti pro rok 2013.

NPMK je příslušné hospodařit s budovami a pozemky na těchto adresách:

- Valdštejská 18, 20, Praha 1 (sídlo NPMK)
- Mikulandská 5, Praha 1 (pedagogická knihovna)
- Jeruzalémská 12, Praha 1
- pozemek s budovami v katastrálním území v Hodoníně u Kunštátu (místo budoucího Památníku romského holocaustu)

V roce 2013 byl z prostředků mimorezortního projektu VISK 8 pořízen software implementace funkcí požadovaných centrálním portálem knihoven (CPK) – tj. pro zabezpečení přístupu na tento portál.

Žádný prodej ani převod majetku jinému subjektu nebyl v roce 2013 realizován.

B.13 Provedení řádných a mimořádných inventarizací majetku a závazků

Inventarizace byla provedena ke dni 31.12.2013 v rámci zákona o účetnictví č. 563/1991 Sb., o účetnictví ve znění pozdějších předpisů.

Ředitelkou NPMK PhDr. M. Pánkovou byly ustanoveny následující komise:

- inventarizační komise
- likvidační komise
- komise pro provádění inventarizace peněžních prostředků a cenin v pokladně

Inventarizační komise konstatovala soulad mezi účetní evidencí a inventurními soupisy, nebyly shledány inventurní rozdíly. Majetek navržený k vyřazení pro značnou opotřebenost a nefunkčnost byl účetně odepsán.

Sbírka NPMK a další prostředky k prezentaci sbírek se řídí zvláštními předpisy (Zákon č. 122/2000 Sb., o ochraně sbírek muzejní povahy a o změně některých dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů) a dalších předpisů Ministerstva kultury (zejména Vyhlášky MK č. 275/2000 Sb., resp. Vyhlášky MK č. 96/2013 Sb., a souvisejících metodických pokynů).

B.14 Pořádání mezinárodních konferencí a zahraniční aktivity

V rámci zahraničních aktivit byly realizovány následující zahraniční pracovní cesty:

Würzburg (SRN), 10.2. - 13.2. 2013

Účel cesty: realizace muzejní výstavy *Europäischer Humanist Přemysl Pitter* a účast na opeře *Brundibár*, ve které hrála jedna z Pittrových dětí.

Výstava *Europäischer Humanist Přemysl Pitter* byla jako partnerský projekt s Ackermann-Gemeinde započata v roce 2011. Součástí představení opery *Brundibár* byla i panelová diskuse s pamětníky – některými původními účinkujícími v opeře *Brundibár*. Během pobytu se dále uskutečnila jednání s představiteli Ackermann-Gemeinde setkání s pamětníky působení P. Pittra a O. Fierzové („německé děti“), přijetí pamětníků původních účinkujících v opeře *Brundibár* v Terezíně na radnici, mj. za účasti velvyslance ČR v Německu či izraelského generálního konzula.

Nový Sad, Bělehrad, (Srbsko); Bratislava (Slovensko), 21. 2. - 26. 2. 2013

Účel cesty: účast na konferenci *Juraj Ribay 1812-2012: Život a dielo* s příspěvkem: *Ribayovy lidovýchovné spisy v kontextu osvícenské naučné literatury*. PhDr. Jan Šimek, Ph.D. přednesl hlavní referát: *Několik poznámek k předlohám „Pravidel moresnosti“ a „Katechysmu o zdraví“*; návštěva partnerských pedagogických muzeí v Bělehradě (Srbsko) a Bratislavě (Slovensko).

V Pedagogickém muzeu v Bělehradě byl navázán kontakt s pracovníci muzea, která mj. roku 2002 připravila výstavu o Československé škole v Bělehradě (fungovala přibližně v letech 1923-1960). S Múzeem školstva a pedagogiky v Bratislavě NPMK spolupracuje: spolupráce je oboustranně hodnocena jako vynikající a je velký zájem na jejím dalším rozvíjení a prohlubování. Návštěva pedagogických muzeí přispěla k posílení vzájemných dobrých vztahů.

Berlín (SRN), 12. 5. - 14. 5. 2013

Účel cesty: natočení dokumentární výpovědi s pamětníkem působení P. Pittra a sběr archiválií.

Sběr archiválií a natočení dokumentární výpovědi s panem Hansem Wundrem souvisí s plánovaným záměrem vydat korespondenci P. Pittra a O. Fierzové se „zámeckými dětmi“.

Natáčení se uskutečnilo v pondělí 13.5. přímo v domácím prostředí pana Wundra muzejními pracovníky. Byly přefotografovány i dokumenty a fotografie související s tématem. Na místě byla provedena kontrola natočených záběrů a v případě potřeby byly provedeny následné.

Lublaň (Slovinsko), 27. 6. - 30. 6. 2013

Účel cesty: účast na konferenci „15th International Symposium on School Life 2013 – Creating Links in Education“ v Lublani (Slovinsko) s příspěvkem: *Ústřední spolek jednot učitelských a pražské pedagogické muzeum*.

Konference byla další z řady pravidelných symposií evropských pedagogických muzeí, tématem tohoto byly učitelské spolky a jejich přínos pro rozvoj vzdělávání. PhDr. J. Šimek, Ph.D. kromě přednesení příspěvku moderoval jednu ze sekcí konference. Na konferenci byla prezentována nově vzniklá organizace „International Network of School Heritage“ (INOS). Účastníci konference i pořadatelé byli průběžně seznamováni s činností NPMK.

Naarden, Amsterdam (Nizozemí), 1. 10. – 6. 10. 2013

Účel cesty: účast na konferenci *Comenius Conference Naarden* a instalace výstavy *Komenského fascinující Labyrint světa a ráj srdce* v Naardenu.

Mezinárodní konference na téma *Klíč k pochopení myšlení J. A. Komenského v naší době* představila příspěvky řady významných mezinárodně uznávaných vědců v oboru komeniologie z akademických i muzejních pracovišť z Německa, Nizozemí, Jižní Koreje, Japonska, Brazílie, Polska, Slovenska a Česka. Konference byla připravována ve spolupráci s NPMK (PhDr. M. Pánková).

V rámci konference byla účastníkům slavnostně zpřístupněna výstava *Komenského fascinující Labyrint světa a ráj srdce*, kterou zapůjčilo NPMK a jeho pracovníci zároveň na místě provedli instalaci výstavy. Výstava sklídila u návštěvníků velké uznání, ředitelka NPMK předala Komenského medaile představitelům Komenského muzea v Naardenu a zahájila vernisáž výstavy v mauzoleu J. A. Komenského v Naardenu.

Varšava, Osvětim (Polsko) , 11.–16. 9. 2013

Účel cesty: návštěva významných polských muzeí zejm. v souvislosti s budováním Památníku Hodonín.

Navštíveny byly: Muzeum varšavského povstání, Muzeum dějin polských Židů, Památník Auschwitz a Auschwitz II–Birkenau. Zkušenosti získané v polských muzeích využije NPMK v rámci budování Památníku Hodonín. Navštíveno bylo i Dokumentační a badatelské centrum Korczakianum, kde byla projednána možnost spolupráce s Archivem P. Pittra a O. Fierzové. Dále se uskutečnilo setkání s ředitelem Českého centra ve Varšavě, které bylo zaměřeno především na organizační záležitosti týkající se připravovaných výstav NPMK v Polsku.

Řím (Itálie), 28.11- 2.12.2013

Účel cesty: zahájení a podpora projektu *Školní rok s J. A. Komenským* v České škole v Římě, který připravilo NPMK spolu se zahraničním odborem MŠMT – skupina 6.

V rámci mezinárodního programu Česká škola bez hranic, do něhož se v r. 2011 zapojil spolek Associazione Praga, funguje v Římě Česká škola. Výuka České školy v Římě se řídí Rámcovým vzdělávacím programem MŠMT pro žáky 1. - 9. tříd a koná se jednou týdně. V roce 2013 byl zahájen ředitelkou PhDr. M. Pánkovou projekt Školní rok s J. A. Komenským. Bylo konstatováno, že projekt napomáhá nejen žákům se seznámit s nejnámějšími osobnostmi české kultury a vzdělanosti. Vedení školy uvítalo přítomnost zástupce MŠMT. V tomto projektu se bude pokračovat v roce 2014 přednáškou a výukou o Komenském, soutěžemi aj.

Celkové náklady na zahraniční pracovní cesty činily 217 707,85 Kč.

Část C. Tabulky

1. Údaje o zpracovateli
2. Celkové finanční prostředky organizace za hlavní činnost
  - 2.1 Hodnocení nákladů a výnosů za hlavní činnost - sumář (prostředky poskytnuté z kapitoly MŠMT)
    - 2.1.1 Hodnocení nákladů a výnosů za hlavní činnost- kmenová činnost
    - 2.1.2 Hodnocení nákladů a výnosů za hlavní činnost- Záchrana starých tisků
    - 2.1.3 Hodnocení nákladů a výnosů za hlavní činnost- 2321 Retrokonverze
    - 2.1.4 Hodnocení nákladů a výnosů za hlavní činnost- VISK
    - 2.1.5 Hodnocení nákladů a výnosů za hlavní činnost- EMF
    - 2.1.6 Hodnocení nákladů a výnosů za hlavní činnost- Implementace nejnovějších technologií do procesu digitalizace a zpřístupnění Archivu P. Pitra a O. Fierzové v souladu se současnými evropskými trendy sdílení dat v prostředí internetu
    - 2.1.7 Hodnocení nákladů a výnosů za hlavní činnost- VISK 8
    - 2.1.8 Hodnocení nákladů a výnosů za hlavní činnost- Ceny ministra
  - 2.2 Hodnocení nákladů a výnosů za hlavní činnost - sumář (prostředky poskytnuté MIMO kapitolu MŠMT)
3. Přehled o závazcích a pohledávkách
4. Přehled o čerpání účelových prostředků
5. Čerpání účelových prostředků - přehled o prostředcích spolufinancovaných z EU)
6. Peněžní fondy
7. Přehled o použití prostředků z mimorozpočtových zdrojů
8. Programové financování
9. Hospodářský výsledek a návrh přidělu do peněžních fondů
10. Přehled o vnějších kontrolách

Přílohy

Projekty

Projekt Implementace nejnovějších technologií do procesu digitalizace a zpřístupnění Archivu P. Pittra a O. Fierzové v souladu se současnými evropskými trendy sdílení dat v prostředí internetu

I. Úvod

Národní pedagogické muzeum a knihovna J. A. Komenského (dále jen NPMK) předložilo rezortní projekt zkvalitnění procesu digitalizace a následného zpřístupnění archivu Přemysla Pittra a Olgy Fierzové (APP) široké veřejnosti. APP byl založen v roce 1991 v souvislosti s předáním písemností Přemysla Pittra a Olgy Fierzové do péče NPMK, kde je i uložen. APP vznikl cílevědomým zájmem jeho původců o zachování dokumentace své činnosti. Dokumenty předkládají obraz dějinných okolností 20. století tak, jak se promítly do jejich životů i spolupráce, kterou navázali již v roce 1927. Přestože byla vlivem událostí válečného období celistvost fondu poněkud narušena, mj. z důvodu bezpečnosti tzv. Pittrových dětí i spolupracovníků, mají archivní dokumenty velkou historickou hodnotu a jsou bezesporu nedílnou součástí našeho národního dědictví.

V současné době se stále více paměťových institucí zapojuje do kvalitní digitalizace sbírkových fondů. Jde o progresivní trend, který má umožnit zpřístupnění sbírkových předmětů, archiválií, knih, audio i video nahrávek, co možná největšímu počtu badatelů a dalších uživatelů. **V APP dlouhodobě probíhá (v souladu se zákonem o ochraně sbírek) průběžné odborné zpracovávání dokumentů a sbírkových předmětů v počítačovém systému Bach** pro zpracování archivních a muzejních sbírkových fondů. Bylo zapsáno a věcně odborně popsáno cca 950 fotografií, cca 700 knih (knihovna obsahuje více než 1100 svazků) a část archiválií. Zapisování do systému Bach provádí odborná pracovníce archivu, zároveň dochází i k dalšímu zpracování – podrobnému odbornému popisu včetně dohledávání údajů, ztotožňování vyfotografovaných osob prostřednictvím odborné literatury, internetu a rozhovorů s pamětníky. Materiál je také odborně využíván pro publikace, filmovou dokumentární tvorbu i pro výstavy, které jsou formou zápůjček dále nabízeny zájemcům – badatelům.

II. Odůvodnění

Systém Bach **neumožňuje zpřístupnit** zpracované záznamy včetně jejich digitálních kopií v **prostředí internetu**, resp. world wide webu. Systém Bach rovněž neumožňuje správu řízeného slovníku předmětových hesel v hierarchické struktuře, který je jednou ze základních podmínek pro kvalitní věcné zpracovávání dokumentů. **Z výše uvedených důvodů projekt předložil řešení v souladu se současnými stále více uplatňovanými trendy, a to v podobě přechodu do nového systému Verbis/Portaro, ve kterém by probíhalo zpracovávání, resp. zpřístupňování záznamů včetně jejich digitálních kopií prostřednictvím online databáze, dostupné na webu NPMK.**

Větší část archivu tvoří ve Švýcarsku systematicky utříděný materiál, který obsahuje 243 archivních kartonů. Druhou, menší částí jsou písemnosti darované přáteli původců fondu, žijícími v Čechách, materiály z činnosti Pedagogického muzea J. A. Komenského v Praze

(dokumentace ke konferencím a výstavám věnovaným Přemyslu Pittrovi a Olze Fierzové) a práce vzniklé na základě studia v archivu uložených písemností – práce seminární, absolventské a diplomové (34 kartonů). Součástí fondu je i knihovna obsahující nyní více než 1100 svazků. Jde většinou o knihy náboženské, nachází se zde díla životopisná, teoretická a historická, psaná převážně česky a německy, některá také anglicky a francouzsky.

Další součástí, **Kartotéka dětí ze zámků**, obsahuje řadu výjimečných dokumentů z let 1945 – 1947, které se vztahují k akci *Zámky*. Jsou to například seznamy židovských dětí z koncentračních táborů a seznamy dětí z internačních táborů, také pátrací spisy poválečného repatriačního úřadu. Dále jsou zde uloženy protokoly, plakáty, korespondence a další informace o židovských i německých dětech. Kartotéka obsahuje cca 17 tisíc dokumentů.

III. Cíl projektu

V roce 2013 byla plánována pilotní část projektu, jejímž cílem bylo:

- 1) vytvoření technického a technologického zázemí pro implementaci nejnovějších technologií do procesu digitalizace APP a dalších fondů NPMK,**
- 2) zahájení vlastní práce s dokumenty pro jejich zpřístupnění prostřednictvím online katalogu na webu NPMK.**

NPMK v současnosti disponuje technickým zázemím, vhodným pro realizaci projektu. Nejdůležitější pro tvorbu současným evropským trendům odpovídajícího digitálního archivu je vysoce výkonný knižní skener, který je primárně určen k maximálně šetrné digitalizaci knih a archivních dokumentů. Skeny jsou následně zpracovávány na dvou pracovních stanicích, které jsou optimalizovány pro práci s digitálními dokumenty ve vysokém rozlišení. Pro potřeby digitálního archivu byl rovněž pořízen server s diskovým polem a externí disky pro zálohy. V roce 2012 byl zakoupen i kvalitní archivní obalový materiál, takže již zpracované materiály budou šetrně uloženy v depozitáři.

Pro pilotní část byla vybrána Kartotéka dětí ze zámků, mj. i pro návaznost na audio a video výpovědi bývalých tzv. židovských a německých dětí P. Pittra ze *zámeckých ozdravoven*. Tato část APP je velmi cennou, dosud badatelsky nevytěženou, obsahuje řadu výjimečných dokumentů z let 1945 – 1947, které se vztahují k akci *Zámky*. Jsou to například seznamy židovských dětí z koncentračních táborů a seznamy německých dětí z internačních táborů, také pátrací spisy poválečného repatriačního úřadu. Dále jsou zde uloženy protokoly, plakáty, korespondence a další informace o židovských i německých dětech. Kartotéka obsahuje cca 17 tisíc položek.

IV. Postup a metody řešení

- 1) Ochranné reformátování dokumentů formou digitalizace, vytvoření technického, resp. technologického zázemí pro modernizovanou variantu digitalizace a zpracování dokumentů
- 2) Příprava webu APP (sekce/modul na webu NPMK)
- 3) Zpracování digitalizovaných dokumentů a jejich zpřístupnění prostřednictvím online katalogu na webu NPMK
- 4) Vytvoření tezauru pro věcné zpracování dokumentů

Ad 1)

Ochranným reformátováním se rozumí převádění dokumentů na náhradní média v případě ohrožení původních dokumentů – v případě APP se jedná o jednotlivé listy, které jsou

mnohem náchylnější k poškození, než např. knihy v pevných vazbách. Pro APP byla zvolena technologie digitalizace na tzv. knižním skeneru, jehož technické parametry jsou pro dokumenty APP nejvhodnější. Protože se u ochranného reformátování klade důraz na trvalé dochování ve zpřístupnitelné podobě, je součástí technologického postupu nejen převedení na jiné médium, ale i jeho trvalá archivace. Pro tyto účely byl pořízen server s dostatečnou diskovou kapacitou, dále byl vytvořen software pro automatizovanou manipulaci s dokumenty po skenování, parametrizované přesně podle potřeb dokumentů APP, a licence na software Verbis.

Současně byla připravena pracoviště pro zpracovávání digitalizovaných dokumentů v systému Verbis – pro zpracovávání záznamů, resp. Portaro, tj. online katalog, jehož prostřednictvím budou záznamy a digitální kopie dokumentů zpřístupňovány – přímo nebo zprostředkovaně v badatelně muzea v případě dokumentů s citlivými informacemi.

Ad 2)

Pro APP byla vytvořena **speciální sekce na webu NPMK** – <http://pitter.npmk.cz>, kde jsou v testovacím provozu zpřístupněny informace o APP. V testovacím provozu je také **online katalog s již zpracovanými záznamy**, viz <http://katalog.pitter.npmk.cz>.

Ad 3)

Zpracování, tj. skenování, popis dokumentů a supervize záznamů byly prováděny na základě pracovních smluv, resp. dohod o provedení práce, za spolupráce s garanty projektu – věcným a technologickým. Zpracované dokumenty jsou následně zpřístupňovány na webu NPMK, resp. v jeho speciální sekci pro APP. Vzhledem k citlivé povaze některých dokumentů je proto během zpracování a supervize určeno, zda konkrétní dokument lze zpřístupnit online nebo zda bude k dispozici pouze v APP.

Ad 4)

Pro potřeby věcného zpracovávání dokumentů APP byl vytvořen řízený slovník předmětových hesel v stromové (hierarchické) struktuře – tzv. tezaurus. Tento tezaurus bude ve stromové struktuře k dispozici i na webu jako součást online katalogu, což umožní návštěvníkům **digitálního APP** přesnou orientaci v dokumentech z více hledisek – tematického, chronologického, personálního, geografického, konkrétních akcí/aktivit a pod.

V. Výstupy projektu

Výsledky dosažené v rámci projektu umožňují:

- ochranné reformátování dokumentů ve zpřístupnitelné a uživatelsky vstřícné podobě s eliminací případného poškození archiválií
- následovat současné moderní evropské trendy sdílení sbírkových předmětů, archiválií, knih, audio i video nahrávek včetně jejich digitálních kopií **v prostředí internetu (www stránek instituce)**
- výrazně **zvýšit dostupnost** Archivu Přemysla Pittra a Olgy Fierzové jako mimořádného historického zdroje dokumentů o dějinných událostech 20. století pro badatele i širokou veřejnost na webových stránkách NPMK
- využití zpracovaných záznamů **v prostředí internetu** a jejich **zapojení do výuky** společenskovedních předmětů na všech stupních škol

- **pedagogům a studentům všech stupňů škol** prostřednictvím sdílených audio/video nahrávek rozhovorů a výpovědí pamětníků a tzv. bývalých „židovských a německých dětí P. Pittra“ **prohloubit a oživit** v etické výchově **prezentaci kladných morálních společenských vzorů** (následné vydání DVD nahrávek či možnost připojení na web přímo během vyučovací hodiny)

Projekty retrokonverze

- resortní projekt MŠMT – **Retrokonverze fondu PK**
- projekt v rámci grantového programu VISK 5 – Retrokon – **Retrospektivní konverze katalogu NPKK – nejstarší fondy (18. století – rok 1940), etapa IV – 2013**

Projekt Retrokonverze fondu PK

Základním cílem projektu je retrospektivní konverze lístkového katalogu¹⁹ hlavního fondu PK, zpřístupnění záznamů a tím i největšího oborově zaměřeného fondu v oblasti pedagogiky, výchovy, vzdělávání a školství prostřednictvím online databáze v prostředí internetu. Realizace projektu umožňuje významně zkvalitnit informovanost a dostupnost knihovního fondu PK nejen uživatelům z Prahy či blízkého okolí, ale umožní i vzdáleným uživatelům online objednávky výpůjček dokumentů a na ně navazující služby (rešeršní či reprografické) i rozšíření meziknihovních služeb. Výsledkem bude vytvoření velkého množství kvalitních bibliografických záznamů, které nově „otevrou“ velkou část knihovního fondu uživatelům z řad odborné pedagogické i laické veřejnosti.

Projekt byl pokračováním resortního projektu z let 2010 – 2012, v jehož rámci bylo zpracováno řádově 70 tisíc titulů, což představuje cca 110 tisíc svazků. Zhruba 10 tisíc svazků prošlo navíc fyzickou kontrolou (bylo nutno je dovézt z mimopražského skladu ve Stehelčevsi, resp. ve Lhotě u Dolních Břežan). Retrokonverze fondu PK je velice náročná jak z hlediska personálního, tak i časového a finančního. Při tradičním způsobu retrokonverze v PK, který probíhal do roku 2009, byl během kalendářního roku zpracován vždy pouze jeden rok zpětně, což ve výsledku znamená, že by retrokonverze trvala min. 50 – 55 let. Proto se PK rozhodla, obdobně jako velké knihovny v Evropě, řešit retrospektivní konverzi rychlejší cestou za pomoci finančních dotací ze strany státu. Jedním z hlavních důvodů k rychlému postupu a uvolnění finančních prostředků u výše zmíněných knihoven byla (samozřejmě vedle snahy o široké zpřístupnění fondů těchto knihoven) právě ekonomická efektivnost. Pomalá retrokonverze katalogů velkých knihoven je z ekonomického hlediska neefektivní nejen s ohledem na růst cen (inflace), ale především proto, že katalogy velkých knihoven jsou natolik rozsáhlé, že bez významné finanční dotace nemohou tyto instituce jejich retrospektivní konverzi dokončit v potřebném časovém horizontu a často ji nemohou ani zahájit. Proto se PK rozhodla řešit tuto situaci projektem, za jehož finanční pomoci by dokázala retrokonverzi dokončit během **5 – 6 let**.

Pro efektivní postup retrokonverze PK zvolila následující metodu: **důsledné využívání, resp. přebírání již zpracovaných záznamů**, a to jak z České národní bibliografie (ČNB), tak z databáze Moravské zemské knihovny (MZK), která PK svá data poskytla, resp. z dalších externích databází, dostupných prostřednictvím internetu.

---

¹⁹ Retrokonverze katalogu znamená převod katalogu z lístkové do elektronické podoby. V současné době je převedena do strukturované textové podoby pouze část katalogů českých knihoven, většina jich stále existuje v lístkové podobě, což znamená, že většina fondů českých knihoven zůstává de facto „uzavřena“ pro jejich vzdálené uživatele. Obdobná situace je i u katalogu a fondu PK, jejíž fond je v ČR největší oborově zaměřenou sbírkou dokumentů pro oblast pedagogiky, výchovy, vzdělávání a školství.

V případech, kdy nebylo možné převzít záznam z externí databáze, byl záznam do databáze pořízen přepisem katalogizačního lístku. Jde o metodu pracnější i časově náročnější, než je přebírání záznamů z externích databází.

Ve zbývajících případech, kdy nebylo možné převzít záznam z externí databáze a při přepisu lístku nebylo možné identifikovat zcela jednoznačně důležité údaje, bylo nutné přistoupit k tzv. retrokatalogizaci (retrospektivní katalogizaci) s využitím metody de visu, tedy s knihou v ruce. Tato metoda je nejpracnější, časově nejnáročnější a kromě osoby pracovníka retrokonverze zaměstná i obsluhu knihovního skladu včetně dopravy konkrétních dokumentů z mimopražského depozitáře PK, což zároveň zvyšuje i její finanční nároky.

Před převodem záznamů do ostré databáze/ katalogu PK prošly záznamy supervizí, tzn., že byly zkontrolovány jak z formálního tak věcného hlediska. Tato supervize minimalizuje chyby, které by mohly zapříčinit nedostupnost primárního dokumentu pro uživatele.

V roce 2013 se PK zaměřila především na retrokonverzi historických periodik a řešení problémových záznamů z předchozích let. Přestože tyto činnosti významně zvýšily nároky na supervizory a současně i délku zpracování, jsou nezbytně nutné k tomu, aby výsledné záznamy kvalitou odpovídaly požadavkům definovaným národními, resp. mezinárodními standardy.

Retrospektivní konverze katalogu PK – nejstarší fondy (18. století – rok 1940), etapa IV – 2013

I. Cíle projektu

Cílem projektu bylo:

1. Dokončení retrokonverze fondu vydaného do roku 1940, a to včetně unikátního fondu školních výročních zpráv z 2. pol. 19. stol. – 1. pol. 20. stol. a zpřístupnění jejich záznamů prostřednictvím online databáze
2. Zpřístupnění záznamů v online katalogu PK
3. Rozšíření výpůjčních, meziknihovních služeb i služeb e – PK o nově online dostupné fondy
4. Předání dat do CASLIN – Souborného katalogu ČR

II. Realizované etapy projektu

Ad 1) Dokončení retrokonverze fondu vydaného do roku 1940, a to včetně unikátního fondu školních výročních zpráv z 2. pol. 19. stol. – 1. pol. 20. stol. a zpřístupnění jejich záznamů prostřednictvím online databáze

Pro efektivní postup retrokonverze NPKK zvolila i v roce 2013 osvědčenou metodu: **důsledné využívání, resp. přebírání již zpracovaných záznamů** z ČNB, naimportovaných do separátní databáze pro retrokonverzi, resp. z externích databází, dostupných prostřednictvím internetu (Souborný katalog ČR, JIB a pod.)

Vlastní retrokonverze probíhala jak v rámci pracovní doby, tak na základě dohod o provedení práce (OON). Na základě statistik, které jsou po skončení roku 2013 k dispozici, lze konstatovat, že zvolená metoda retrokonverze se ukázala opět jako účinná – cca 30 – 35 % záznamů bylo staženo z externích databází dostupných na internetu. Vyšší procento nebylo

očekáváno vzhledem k tomu, že byla zahájena retrokonverze unikátního fondu školních výročních zpráv, které nejsou dosud nikde zpracovány. Proto považujeme výtěžnost jak předpřipravených dat, tak dat stažených při vlastním zpracování za významnou a je zřejmé, že ovlivnila nejen rychlost, ale především kvalitu záznamů, protože rozsah záznamů místního katalogu leckdy nestačí ve smyslu minimálního záznamu dle současných katalogizačních pravidel, nehledě na věcný popis i autoritní hesla.

Značnou část loňské retrokonverze představují školní výroční zprávy – v těchto případech však nebylo možné převzít záznam z externí databáze nebo přepisovat lístek, protože by výsledný záznam neodpovídal požadavkům minimálního záznamu. Proto bylo nutné přistoupit **k rekatalogizaci s využitím metody de visu**, tedy s knihou v ruce. Tato metoda je nejpracnější, časově nejnáročnější a kromě osoby pracovníka retrokonverze zaměstnala i obsluhu knihovního skladu včetně dopravy konkrétních dokumentů z mimopražského depozitáře PK, což zároveň zvýšilo i její finanční nároky. Tato metoda vyžaduje i vyšší podíl práce supervizorů, přesto se domníváme, že kvalita záznamů jednoznačně převažuje nad kvantitou, protože záznamy tohoto typu s neúplnými názvy či s nedostatečnými údaji věcného popisu nelze považovat za plnohodnotné, a to ať z hlediska PK, sdílení dat v rámci CASLIN či z hlediska koncových uživatelů.

Ad 2) – 4) Zpřístupnění záznamů v online katalogu PK, rozšíření služeb a předání dat do SK

Po zpracování záznamů probíhala tzv. **supervize záznamů, tj. nejvyšší kontrola záznamů** (např. z hlediska úplnosti, správného pořadí podpolí, interpunkce MARC21 a pod.). Sporné záznamy byly vytříděny k opravě a záznamy vyhodnocené jako správné byly převedeny do speciálního fondu, do kterého smí zasahovat pouze hlavní supervizor. Odtud byly záznamy vyexportovány v podobě řádkového MARC21, prověřeny speciálním skriptem (který pro tyto potřeby zpracoval programátor NPKK) a **záznamy vyhodnocené jako validní byly naimportovány do hlavní databáze PK a zpřístupněny v online katalogu PK**. Odtud byly **vyexportovány v dávkách pro CASLIN – Souborný katalog ČR**. Záznamy, skriptem vyhodnocené jako sporné, byly znovu vráceny supervizorům ke kontrole.

III. Realizované zabezpečení projektu

- a) Prostředky z dotace:
  - a. ostatní osobní náklady na pracovníky provádějící retrokonverzi
- b) Vlastní prostředky:
  - a. mzdové prostředky pro pracovníky PK, zajišťující průběh celého projektu – řešitelský tým
  - b. mzdové prostředky pro pracovníky PK, kteří zpracovávali záznamy

IV. Závěr – výstupy projektu

Základním cílem projektu v roce 2013 bylo pokračování v retrospektivní konverzi místního lístkového katalogu hlavního fondu PK v části výročních zpráv, resp. dokončení retrokonverze z předchozích let – řešení problémových záznamů, a dále zpřístupnění záznamů prostřednictvím online databáze a tím i největšího oborově zaměřeného fondu v oblasti pedagogiky, výchovy, vzdělávání a školství v prostředí internetu, resp. world wide webu. Realizace projektu umožňuje významně zkvalitnit informovanost a dostupnost knihovního fondu PK, výsledkem 4. etapy v roce 2013 je opět vytvoření kvalitních bibliografických

záznamů, které umožňují lépe zpřístupnit velkou část největšího českého oborového fondu pro oblast pedagogiky, výchovy, vzdělávání a školství odborné veřejnosti z celé České republiky, a to nejen prostřednictvím výpůjčních služeb, ale současně také v rámci meziknihovnických služeb, rešeršních služeb i reprografických služeb, dostupných rovněž v rámci e – PK – elektronické pedagogické knihovny.

Významným výstupem je rovněž předání zpracovaných záznamů do Souborného katalogu ČR a jsme rádi, že opět cca přibližně třetinu z předaných záznamů tvoří záznamy titulů, které jsou v českých knihovnách poměrně unikátní.

Souhrnný přehled záznamů odevzdaných do Souborného katalogu ČR

Přehled importovaných souborů - ABA012 - 2013

Soubor	Datum	Zasláno	Perio	IN	ADD	UPD	NEW	Přijato
Celkem		8467	0	7955	5335	17	2543	7895

	Zasláno	Perio	IN	ADD	UPD	NEW	Přijato
2013	8467	0	7955	5335	17	2543	7895
2012	31413	0	30577	21946	38	8332	30316
2011	157944	0	145784	76957	4748	49425	131130
2010	29778	0	28756	20823	11	7807	28641
2009	11193	0	9448	6839	638	1822	9299
	238795	0	222520	131900	5452	69929	207281

---

3) Projekt v rámci grantového programu VISK 8b – Informační zdroje (MK ČR)

Vývoj a implementace rozhraní pro komunikaci knihovního systému Verbis s Centrálním portálem knihoven

1. Cíl projektu

Cílem projektu bylo:

- a) zajistit vývoj rozhraní potřebného pro zajištění bezproblémové komunikace mezi knihovním systémem NPMK – Pedagogické knihovny J. A. Komenského (dále jen NPMK – PK a připravovaným *Centrálním portálem knihoven* (dále jen CPK) – tento cíl dosáhnout úpravou implementace modulu *OAI – PMH*²⁰ (data provider) tak, aby tento modul poskytoval v rámci bibliografického záznamu i explicitní informaci o formátu záznamu a informaci o všech na daný záznam napojených exemplářích; tyto informace bude možné také standardním způsobem exportovat jako součást záznamů
- b) rozšířit systém o implementaci subsetu protokolu *NCIP* v.2.02 tak, aby se k němu mohl CPK připojovat v roli klienta a zprostředkovávat tak jeho prostřednictvím požadavky uživatelů
- c) do webového rozhraní katalogu doplnit podpora protokolu Shibboleth pro roli service provideru

2. Realizace projektu

NPMK – PK v současné době realizuje přechod na systém Verbis, jehož licence má již zakoupeny. V rámci zkušebního přechodu byla převedena data a dokončuje se parametrizace systému. Ostrý přechod NPMK – PK plánuje na přelom ledna/února 2014. Současně bude implementován *OAI – PMH* provider, modul Shibboleth a *NCIP* protokol pro zapojení knihovny do CPK. Rovněž budou rozšířeny funkce *OAI – PMH* o podporu předávání informací o formátu bibliografického záznamu v poli 990 a informací o exemplářích v poli 996.

NPMK – PK zadala vývojové práce formou služby firmě KP – SYS, která k AKS Verbis vlastní všechna práva. Spoluúčast NPMK byla realizována formou mezd zaměstnanců knihovny, kteří se podíleli na analýzách a kontrolách v průběhu projektu.

3. Realizované zabezpečení projektu

- a) Prostředky z dotace: *OBV – služby* (firma KP – SYS)
- b) Vlastní prostředky: mzdové prostředky pro pracovníky PK, podílející se na řešení projektu

4. Závěr – výstupy projektu

Po dokončení přechodu na nový AKS v únoru 2014 bude knihovní systém Verbis disponovat modulem *NCIP* server, tento modul bude následně k dispozici všem i budoucím uživatelům systému KpwinSQL od verze 2011 a systému Verbis bez licenčního poplatku, v případě používání modulu bude jen účtována úhrada každoroční podpory úměrná hodnotě modulu *NCIP* – úhradou tohoto poplatku bude zajištěna budoucí dostupnost vyvinuté funkcionality v

---

²⁰ *OAI-PMH* protokol pro sklizení metadat definuje mechanismus pro sklizení metadatových záznamů z repozitářů. *OAI-PMH* poskytuje jednoduchý technický prostředek poskytovatelům dat pro účely zpřístupnění svých metadat službám založeným na obecně rozšířených standardech *HTTP* (Hypertext Transport Protocol) a *XML* (Extensible Markup Language). Metadata určená k harvestování mohou být nabízena v jakémkoliv formátu, na kterém se dohodne určitá komunita nebo libovolná skupina poskytovatelů dat a služeb.

dalších verzích systému i jeho uživatelská podpora. Rozšíření funkcionality OAI – PMH, resp. exportů dat rovněž nebude vyžadovat žádné navýšení poplatků.

Přínos, resp. význam projektu pro úspěšné vytvoření CPK

Předkládaný projekt implementuje funkcionalitu, klíčovou pro úspěšnou realizaci CPK. Bez dostupnosti podrobné informace o exemplářích a rozhraní NCIP by nebylo možné integrovat služby knihovny plně do připravovaného portálu, který by tak funkčně nepřinesl uživatelům výraznější přidanou hodnotu oproti stávajícím centrálním systémům (např. JIB), navíc by toto omezení platilo pro všechny knihovny používající systémy firmy KP – SYS, z nichž tři se přímo zapojí do CPK v rámci první vlny (NPMK, Knihovna Národního muzea a Krajská knihovna Františka Bartoše ve Zlíně). Sama NPMK pak má vzhledem ke svému zaměření unikátní fondy z oblasti výchovy, vzdělávání, pedagogiky, školství a souvisejících společensko – vědních oborů (do konce roku 2013 bylo do Souborného katalogu přijato 207281 záznamů, z toho 69929 nových), jejichž zapojení do CPK je nezbytné a NPMK se zapojením do CPK počítá.

Projekt Záchrana starých tisků a historických školních dokumentů a zařízení, včetně školních pomůcek

Cílem projektu je záchrana a zachování kulturního dědictví v oblasti dějin pedagogiky, školství a učitelstva. Zachovávání kulturních statků je základním posláním muzejních institucí, jak vyplývá ze zákona č. 122/2000 Sb. Projekt se předkládá každoročně již od r. 2009.²¹ Díky prostředkům z tohoto projektu se podařilo nákupem zachránit velké množství předmětů dokumentujících výuku (zejm. školních obrazů).

Projekt je rozdělen na dvě části:

1. Záchrana²² a zpracování starých tisků ze sbírek NPMK
2. Záchrana historických školních dokumentů a zařízení, včetně školních pomůcek.

ad 1. Sbírce starých tisků (tj. tisků vydaných mezi léty 1501 – 1800) nebyla dlouhodobě věnována dostatečná pozornost, ať již z hlediska jejího odborného zpracování, tak její prezentace a hlavně v podobě náležitě péče o fyzický stav tisků. Cílem je zajistit postupné odborné restaurování všech starých tisků (tj. tisky vydané do r. 1800), včetně jejich uložení do vhodných obalů a rozšiřování fondu starých tisků nákupem.

Prostředky budou průběžně čerpány na nákup a restaurování vybraných starých tisků a zajištění zhotovení nekyselých obalů na staré tisky.

ad 2. Muzeum od svého založení koncem 19. století prošlo řadou organizačních změn a mnohokrát se stěhovalo, někdy byly sbírky převáděny do jiných institucí, což znamenalo výrazné ochuzení sbírkového fondu. Z těchto důvodů trojrozměrné předměty (zejména školní pomůcky a zařízení) jsou ve sbírkách muzea zastoupeny minimálně. K rozšiřování sbírek často chyběly i prostory. V souvislosti s vybavováním škol moderními vyučovacími pomůckami a školního mobiliáře i modernizací dnešních školních budov obecně, staré školní zařízení a dokumentace o činnosti škol nenávratně mizí (tj. vybavení učeben – školní lavice, tabule, katedry, ale i třeba svítidla, dále vybavení školních kabinetů, školní obrazy, ale i učebnice, vysvědčení, pochvaly, ročenky škol atd.). V současné době je zapotřebí vyvinout maximální úsilí k tomu, aby byly mnohé předměty prostřednictvím nákupů (i darů) od jednotlivců či institucí zachráněny. K tomu je třeba zajistit potřebné finanční krytí, aby bylo možno sbírkově cenné předměty okamžitě odkoupit a zajistit tak pro budoucí generace.

Prostředky budou průběžně čerpány na nákup zejména školních pomůcek, učebnic, sešitů, psacích potřeb, map, školního zařízení, včetně tělocvičného náradí, a školní dokumentace všeho druhu, včetně fotografií. Prostředky budou dále použity na restaurování poškozených vzácných školních obrazů, školního mobiliáře, školních pomůcek a dalších sbírkových předmětů.

---

²¹ V r. 2009 byl dosavadní rezortní projekt *Záchrana a zpracování starých tisků ze sbírek PM JAK* z r. 2007 rozšířen na projekt *Záchrana starých tisků a historických školních dokumentů a zařízení, včetně školních pomůcek*.

²² Záchranou se rozumí i zabezpečení odborného ošetření (konzervování, restaurování) existujících sbírkových předmětů, aby nedocházelo k jejich další deteriorizaci. Jde zejména o staré tisky nebo staré školní obrazy. Tyto (a další) předměty vykazují značnou kyselost, která zapříčinila ztrátu elasticity a pevnosti papíru. Někdy lze hovořit o celkové degradaci papíru, která způsobuje lámání a trhání papíru. Restaurátorskými zásahy lze tuto degradaci omezit, případně i zastavit.

Akreditace NPMK pro účely dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků

Kopie rozhodnutí MŠMT o akreditaci NPMK a o vzdělávacích programech akreditovaných pro účely dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků

Osnovy akreditovaných programů

Historie českého školství a vzdělanosti součástí výuky dějepisu:

- Středověké a raně novověké školství. Nadčasový odkaz J. A. Komenského
Počátky středověké vzdělanosti, kdo vlastně uměl ve středověku číst a psát? Šíření vzdělanosti mezi měšťany a šlechtu. Přelomové názory J. A. Komenského, Komenského učebnice.
- Vzdělávání všem - osvícenské reformy školství na konci 18. století
Důvod zavedení povinné školní docházky, struktura tereziánského školství, jak vypadala škola přelomu 18. a 19. století. Efektivita reform.
- Boření mýtů - vzdělávání dívek a žen v 19. století
Snahy žen o vyšší vzdělání - jak se ženy mohly samostatně žít? Aktivita mužů ve vzdělávání žen (K. S. Amerling, V. Náprstek). Vznik škol pro ženská povolání. Tlak společnosti na zaměstnání „vhodná pro ženy“. Mateřské školy a opatrovny.
- Kdo byl omezován v přístupu ke vzdělání?
Kolik stálo studium? Možnosti čerpání stipendií. Historie škol pro zdravotně a mentálně postižené. Období druhé světové války a vyloučení židovských a romských dětí z běžné výuky. Omezování možností studia na středních a vysokých školách v době komunismu.
- Výchova loajálního občana
Snaha státu vychovat ze žáka loajálního občana - „upravování“ dějepisného vyučování, výběr článků do čítanek, občanská výchova.
- Každodenní život ve škole
Vzhled a vybavenost školních budov; hygienické nároky na školní budovu. Vývoj školního nábytku, tradice didaktických pomůcek, zdravotnické akce ve školách (očkování, boj proti alkoholu a pohlavním chorobám, problematika tuberkulózy, lékařské prohlídky); branná výchova.

Významné osobnosti moderních dějin. Evropský humanista Přemysl Pittra v kontextu 20. století

- možnost zařazení dokumentárního filmu T. Škrdlanta „Nemusíte to nazývat náboženstvím“ o životě a díle P. Pittra, který je koncipován a primárně určen jako výukový film (doba trvání cca 29 min.) - nebo dokumentárního pořadu o osudech tzv. „dětí P. Pittra“
- představení schématu, jak je možno dokumentární film zařadit do výuky a dále jej zpracovat se studenty (např. metoda doplňování časové přímky - uvědomění si přelomových dějinných milníků 20. století)
- představení dalšího úkolu: hledej jiný název pro film, napiš krátkou recenzi či oznámení o uvedení filmu např. v televizi...), studenti tak zpracovávají hlavní poselství a odkaz P. Pittra prostřednictvím mediálního sdělení
- pomocí dobových dokumentů, fotografií a odborné literatury ozřejmit na pozadí doby hlavní inspirativní zdroje pro činnost P. Pittra (důsledky 1. světové války, hospodářské krize, pacifistické hnutí, dílo L. N. Tolstého a P. Chelčického, křesťanství...)

- přiblížit aktivity ve prospěch dětí na pražském Žižkově ve 20. a 30. letech 20. století - budování a provoz Milíčova domu
- poválečná „akce zámky“ jako naprosto unikátní příklad cesty ke smíření - pomoc židovským dětem vracejícím se z koncentračních táborů a německým dětem z internačních táborů
- období exilu v 50. - 60. letech 20. století, pomoc uprchlíkům v uprchlickém táboře Valka u Norimberka
- představení aktivizačních metod pro práci se studenty, práce s dobovými texty (možno zařadit i texty v angličtině a němčině - dle metody CLIL)
- seznámení s odbornou literaturou i s díly P. Pittra (Duchovní revoluce, Nad vřavou nenávisti...), představení knihy P. Kohna „Zámky naděje“ a knihy „Dětské osudy“ O. Fierzové

Současná literatura pro děti a mládež

1. Nástin vývoje literatury pro děti a mládež u nás po roce 1990.

Tematické zaměření soudobé literatury pro děti a mládež, vznik nových nakladatelství, celostátní soutěže zaměřené na literaturu pro děti a mládež:

- a. Zlatá stuha
- b. SUK - Čteme všichni
- c. Magnesia Litera

Přehled oceněných autorů a jejich děl v uplynulých dvaceti letech.

2. Čtenářské preference dětí na základě výsledků celostátní čtenářské ankety.

Výsledky ankety v letech 1993 - 2013. SUK - Čteme všichni.

Čeští autoři a překladová literatura. Vliv televize a filmu na čtenářské preference dětí.

3. Čeští autoři a ilustrátoři ocenění v letech 2000 - 2013 v mezinárodních soutěžích.

Přehled oceněných autorů doplněný vybranou bibliografií jejich děl.

Ukázky oceněných knih (z fondu Sukovy knihovny)

4. Elektronické zdroje informací o dětské literatuře.

Přehled relevantních webových stránek, portálů či katalogů.

Forma: prezenční přednášky

+ soupis doporučené studijní literatury

Vzdělávací cíl:

Seznámení posluchačů s vybranými autory literárních děl pro děti a mládež, kteří publikovali v letech 1993 - 2013. Náměty na doporučenou četbu s přihlédnutím k současným čtenářským zájmům žáků a k rozvoji jejich čtenářské gramotnosti.

Seznam zkratk

AKS	automatizovaný knihovnický systém
CASLIN	souborný katalog ČR
CES	Centrální evidence sbírek
ČŠK	Centrum pro školní knihovny
ČNB	Česká národní bibliografie
ČPT	Český pedagogický tezaurus
ČR	Česká republika
ČVUT	České vysoké učení technické v Praze
e – PK	elektronická pedagogická knihovna
FF UK	Filozofická fakulta Univerzity Karlovy
IBBY	Mezinárodní sdružení pro dětskou knihu (International Board on Books for Young People)
KOSABI	Kooperační systém článkové bibliografie
KP	kulturní památka
MěK	Městská knihovna
MŠ	mateřská škola
MZK	Moravská zemská knihovna
NPMK	Národní pedagogické muzeum a knihovna J. A. Komenského
OMEF	L'Organisation Mondiale pour l'Éducation Préscolaire (Světová organizace pro předškolní výchovu)
PBD	pedagogická bibliografická databáze
PK	Pedagogická knihovna J. A. Komenského
PMJAK	Pedagogické muzeum J. A. Komenského v Praze (od 1.7.2011 NPMK)
RIV	rejstřík informací o výsledcích
RVVI	Rada pro výzkum, vývoj a inovace
SDRUK	Sdružení knihoven ČR
SKIP	Svaz knihovníků a informačních pracovníků ČR
SPŠ	střední průmyslová škola
VISK	Veřejné informační služby knihoven – program ministerstva kultury
VOŠ	vyšší odborná škola
VUT	Vysoké učení technické v Brně
ZŠ	základní škola